

DE GAZET

DE WERELD DOOR ZORGELOZE OGEN

driemaandelijkse gazet / juli - augustus - september 2022
Afschietkantoor 8500 Kortrijk Mail
v.u. en afzender: Klautje Mertens, Unie der Zorgelozen vzw, Pluimstraat 7, 8500 Kortrijk
Perkeningsnummer 608.253

Speed
PB-PP
BELGIË - BELGIQUE

der **Unie**
Zorgelozen
VERBREEK VERZAMEL VERTEL

Hou vast!

Zorgelozen reflecteren en schrijven over houvast in moeilijke tijden

De spelende mens

Dramaturg en pedagoog Geert Opsomer over samen spelen

TransUnion

Verslag van een artistieke uitwisseling met de ketten van TransfoCollect

En verder...

*De voorbije lente bij de Unie - Klemvast - Het verschil - Theodooore! - Donker denken - Help, ik val!
Mens genoeg? - Rondlopen op hakjes - De Marianentrog/Het huwelijk - De Wolvendreef - Stokroos
Godelijk interview - Gedeelde vreugde, gedeeld verdriet - Gorilla in mijn volgend leven - Moar jongens
toch, de wereld is toch klein hé zeg, niet te doen hé - DiVerzen 2022*

De voorbije lente bij de Unie

DiVerzen ism FMDO en bibliotheek Kortrijk

Jan Vanaudenaerde - Titus

Koffteklets

TransfoCollect bij de Unie

residentie Perplx - La Campistany - Peluda

Vrouwentongen ism A'kzie en Schouwburg Kortrijk

Allez, Chantez!

Klemvast

Het is een struikelende tijd,
er is voortdurend iets op til op onze mooie planeet.
We lijken het spoor wat bijster,
we botsen met ons smoelwerk tegen de muur van de toekomst.
En eenmaal de spaak in de wielen is het schots en scheef rijden.
Maar naar waar wilden we nu ook weer fietsen?
Naar een beter klimaat, een sterkere economie,
een herverdeling, herverkaveling?
Naar een meer diverse omgeving die kijkt naar een morgen
waarin iedereen min of meer geborgen kan ontwaken?
Naar een omgeving waar we wat vat op hebben,
waar er min of meer houvast is voor ons talent,
onze ijver, onze noden?
Waar we niet onmiddellijk den dijk invliegen met ons stalen ros,
waar we nog wat asem over hebben op het einde van de rit.
Want zonder die zuurstof is het eind van de maand halen
voor velen een helse opdracht geworden.
De spijzen worden iets te prijzig.
Den uitval wordt groter en groter.
De tekorten zwellen verder aan.

Beste publiek,

De race naar steeds meer is niet gestopt voor de dikke beurzen.
En die van steeds minder voor de kwetsbaren, de zieken,
de gepensioneerden enzoverder enzovoorts ook niet.
"Ce n'a pas changé", zegt de koe tegen haar melk,
die rap zal zuren als de flessen te duur worden.
Ja, het is voor boer, koe en tuinder ne raren tijd,
die legt niet op een-twee-drie-bim-bam-beieren
van die zeer grote eieren.
Der is gene ezel die geld schijnt!
Niet meer.
Geld groeit niet aan de bomen!
Nooit geweest.
Dat zijn wetmatigheden.
Ge kunt daar niet buiten.
Er was nen tijd dat we dat dachten,
dat de liedjes altijd schoon zouden blijven...

Geacht publiek,

We willen natuurlijk allemaal iets
om vast te houden. Klemvast.
Om min of meer greep te houden op
ons eigen en andermans geluk.
Om te kunnen goochelen met poëzie en metaforen
die de veranderingen en bedreigingen van deze turbulente tijd
met krijt op het bord kunnen schrijven.
In grote letters staat daar dan 'hoop' op, 'zekerheid',
'stabiliteit', maar ook 'verbeelding', 'moed', 'mededogen',
'menselijkheid', 'gastvrijheid' en nog vele dure woorden
die ik graag aan mijn borst houd en op mijne gilet spel.

Dus beste publiek is het aan ons, wij zijn politieke beesten,
wij stemmen, tekenen petities, zetten tegenover
de onvrede iets constructiefs neer.
We geven de mens een houvast, een abri,
een spelend, participatief dak boven het hoofd.
Want dat kan het theater, dat is een deel van de taak van het
sociaal-artistieke kapitaal: een wereld dromen, mogelijkheden
verbeelden weg van de problemen van elke dag.
Daar zijn we mee bezig,
ook in het leven buiten het theater,
waar de noden soms wat acuter zijn dan op de theateervloer.
En soms, zoals op onze en andere participatieve vloeren,
sporen ze samen.
Dat is misschien ook een wetmatigheid.

Het wordt zomer straks,
dan is het gemoed wat frisser, opgeruimder,
vergeten we de kommer en kwel,
zoeken we naar houvast in dagen zonder einde
waar de poëzie ligt te rapen en liefde verder kan gedijen
op te warme temperaturen.
Want te heet is tegenwoordig ook een wetmatigheid.

Geert Six

TransUnion

Dit voorjaar ontmoetten de Zorgelozen en de spelers van de Brusselse compagnie TransfoCollect elkaar in een reeks spelateliers in Kortrijk en Brussel. Elk vertrekkend vanuit hun eigen verhaal zochten ze elkaar 'op de vloer'. Deze niet alleen artistiek maar ook menselijk erg leerrijke periode sloten we af met een open atelier/toonmoment én de goesting om de komende jaren verder met elkaar aan de slag te gaan.

Tot wat improvisatie leiden kan!

Met een Silent Walk. Zo zijn we onze uitwisselingsweek gestart. In stilte stappend door Kortrijk, op 1 rij, afstand houdend van elkaar, ogen en oren open. Observeren en absorberen. Om achteraf de opgedane impressies met elkaar uit te wisselen. Een verrassende en heel directe manier van kennismaken met onze Brusselse gasten! We zaten immers meteen in de kern van de mens: wat hoort en ziet iemand? Waar let ie op? Persoonlijker kan het niet.

Silent Walk

Om daarna nog dieper te gaan...

Wat hebben een geluksbrenger, een voetbal, een mechanische typemachine, het tekstboekje van de uitvaart van een vader gestorven in de coronaperiode, een gedicht, een verfrol, een heel persoonlijk verhaal van een migrant, een beeldje van St.-Antonius, een fles en een vaasje met elkaar gemeen? Op het eerste zicht niets. Het zijn immers heel persoonlijke voorwerpen of verhalen die alleen betekenis lijken te hebben voor diegene van wie ze zijn. En toch maakten ze alle op hun manier deel uit van ons gezamenlijke MemoryMuseum. Zo hoorden we, vol verwondering, in een mix van emoties, de bij de voorwerpen horende verhalen die ons aangrepen of net aan het lachen brachten en zaten we alweer diep in elkaars kern. Ook al begrepen we niet altijd alles van elkaars verhaal (in een soepje van Westvlaams Frans Engels Spaans Italiaans voorgeschoteld en geduldig vertaald waar nodig), de essentie kwam binnen door de mimiek, bezieling en intonatie waarmee verteld werd.

La Schiera

La Schiera? Volgens Googlevertaling is dit Italiaans voor 'de gelederen'. En daar lijkt het effectief ook op. We stappen op één rij ritmisch

La Schiera

MemoryMuseum

naast elkaar heen en weer over de scène, allen met hetzelfde geluid, in dezelfde beweging, om van daaruit langzaam over te gaan tot improvisatie en spel, om dan vervolgens vanuit die 'wanorde' weer terug te keren tot onze basislijn. Zo gingen we een hele namiddag door. Heel boeiend, verrassend en leuk! En ook hier weer komt die heel persoonlijke beleving naar boven: door welke trigger dan ook voegt ieder er, op zijn eigenste moment, zijn ervaring aan toe. Door de beweging of het geluid te wijzigen. Of door gebruik te maken van elementen uit het MemoryMuseum. Zo vormt zich telkens weer langzaam en heel organisch een mooi geheel. Ogen en oren open met aandacht voor wat gebeurt, zoals bij de Silent Walk, en zo als individu opgaan in een geheel van gelijkgestemden.

Ondanks de daarop volgende korte voorbereidingstijd van amper zeven dagen zijn we er, geruggesteund en begeleid door Eduardo en Giovanni, toch in geslaagd om met al die losse individuele verhalen, een harmonisch toonmoment te maken voor een beperkt publiek van vrienden, familie en sympathisanten. En daar zijn we, achteraf beschouwd, best wel trots op! Ook al stonden de zenuwen die laatste dag wel écht gespannen! Want ja, we zaten vèr vèr weg uit onze 'comfortzone' en haast tot het laatste uur sleutelden we nog aan tekst en enscenering... maar we zijn met z'n allen veilig en wel geland.

Wat is de Unie toch een warm broeinest van creatie en beleving! En HOE hebben we hier samengewerkt? Alle 'problemen' en 'tegenstellingen', ons via verschillende media dagelijks voorgeschoteld ten spijt, werkten we hier samen in een 'naturel des mensen'. Ieder vanuit zijn eigen identiteit, zijn eigen achtergrond, eigen afkomst, eigen moedertaal, eigen religie of geloof... en nét àl deze factoren samen maakten het zo ongelooflijk boeiend. Zo zou het Samenleven hier op deze Aardkluit dagelijks moeten kunnen, moeten zijn!

Marijke Dejaeghere

't was groeiend boeiend
't was serieus ambitieus
't was immens diepintens
't was plezant ambetant
't was krachtig waarachtig
't was plastisch fantastisch
't was subliem intiem
't was heerlijk verteerlijk
't was zorgvuldig geduldig
't was zalig meertalig
't was sociaal theateraal
't was stellig gezellig!

Tr iene Nottebaere

GORILLA IN MIJN VOLGEND LEVEN

Heb je ooit Tarzan gezien?
Een gorilla geeft zijn leven voor een mens.
Alsof het een van zijn eigen soort is.
Heb je ooit King Kong gezien?
Een gorilla, wordt een monster genoemd.
Terwijl hij een connectie heeft met een normale vrouw.
Dat is toch geweldig?!
Ik wil dat.
Ik wil een gorilla zijn.
Nu.
Ik wil nu een gorilla zijn.
Maar omdat dit realistisch niet haalbaar is.
Blijft het misschien een droom.
Of misschien niet.

Kijk.
De tijd loopt
en de tijd loopt heel rap op z'n einde.
Ik ben ingesteld op mijn eigen levensdraad.
Ik geloof in karma.
'k Verspil mijn tijd niet.
Laat mij op pad gaan naar mijn eigen nirvana.
Mijn eigen heiligdom.
Voor mij is dat
de gorilla.
Wanneer ik als mens verplicht ben om mens te zijn.
Voel ik mij gewrongen.
Als ik verplicht wordt om in een rij te lopen.
Waar ik verplicht wordt om te horen te zien & te zwijgen.
Of omgekeerd.
Voel ik mij gewrongen.
Dus laat mij sterven en opnieuw geboren worden.
Ik kom van de hel naar hier.
En van hier naar de hel.
Als er wordt gevuurd.
Dan vuur ik terug.
In deze koude wereld, vol met aanstekers.
Wil ik gewoon een pyromaan zijn en alles verbranden.
Ik wil sterven en opnieuw geboren worden!
Opnieuw leven!

Ik wil u graag beschermen. Ofcourse.
Maar ik wil graag ook beschermd worden.
Oprecht beschermd worden.
Wie Survival of the fittest kent.
Weet dat dit over de natuur gaat.
Wel.
In het leven waar ik nu in leef.
Het leven van de mens.
Is het survival of the richest.
Want de fittest zijn degenen die echt mens zijn.
Maar ik wil geen mens zijn.
Ik wil gewoon zijn.
Ik wil gewoon zijn.

Belachew Bila

tijdens ons atelier werkte 'Bila' deze tekst uit waarmee hij eind juni toelatingsproef deed voor de kunsthogeschool

MOAR JONGENS TOCH, DE WERELD IS TOCH KLEIN HÉ ZEG. NIET TE DOEN HÉ.

We gaan samen de brugge over en starten van nul,
met een nieuw verhaal.
Samen staan we sterk toch!

Woorden en beelden, verzamelen vertellen
Beelden en woorden, verzamelen
Stoelen beginnen te dansen,
't is tijd voor een klein feestje, maak alles maar los
De kaarsjes staan op de frezentoarte te dansen
Klaar om uitgeblazen te worden
We zingen uit volle borst, lang zal hij leven
Joepie, dat wordt weer smullen zeg...
De muziek draait op volle toeren, iedereen uit de bol
Er wordt een luid applaus gegeven
Zeg proficiat weye, en we geven elk drie piepers
Geniet er maar van, 't is jouw dag vandage

Zeg zij ne keer stil, hoor je 't al
Woord en beeld
Sta geskreven en gedrukt
Dat je moet skarten waar dat 't jukt
Allez dat zeggen ze toch
We hebben gefotografeerd
We hebben nieuwe beelden geskoten
Een druk op de knop en 't staat vast
Vast voor de rest van ons leven
Een stukje geschiedenis geskoten
Ge zijt toch niet te hard verskoten, hé
Maar 'k ben content van 't beeld
Ge staat er skwone op, echt waar...
Merci.

Ik eet graag ne boterham met choco
Alleen thuis krijg ik geen choco
En dat kan zo smaken hé, jongens toch

Meer moet dat echt niet zijn
Mensen zijn were content
Ze zijn gelukkig en daar doen we 't voor
Gewoon gezellig samenzijn
Verzamelen van woorden, beelden, teksten
'k Trekke veel lijnen, rechte en kromme lijnen
We klappen tegoare over koetjes en kalfjes
Doar droai't toch rond hé
Geweun gezellig samenzijn, rond de tafel
We maken een lange wandeling
Genieten van de dingen rondom ons
We wandelen in stilte, wees gezegend
Zijt de vrucht van ons lichaam
Amen

Mijn hersenen zitten vol,
alles moet eruit!

Teksten schrijven
Vertellen
Beelden Skieten
Tonen
Kunstwerken maken
Tentoonstellen
Plakboeken maken
Vertellingskes vertellen
Kleine collages maken
Nieuwe verhalen herbeginnen
Diep van binnen
't Zit diep van binnen
Om te beminnen
Wees gezegend
Amen

Stefanie Tanghe

De spelende mens

Ondanks de vele onderlinge verschillen ontstond tijdens de ontmoeting tussen de Zorgelozen en de Kortrijkse ketten van TransfoCollect dit voorjaar al snel een speelse chemie. Daar heeft Geert Opsomer, die mee aan de wieg stond van TransfoCollect en een gewaardeerd klankbord is in het traject van de Unie, misschien wel mee te maken.

Geert Opsomer beweegt zich al meerdere decennia in de coulissen van ons theater en is daar niet voor één gat te vangen. Straks zwaait hij af als docent aan het Ritcs, hij wijdde meerdere generaties studenten in in de culturele studies aan de KUL en als artistiek leider van het Gentse kunstencentrum Nieuwpoorttheater nam hij de Unie tussen 2000 en 2008 mee in het openbaar en artistiek onderzoek dat hij er uitzette. Al die jaren was hij mentor en dramaturg voor tientallen projecten van even zoveel makers en compagnieën. En tien jaar geleden richtte hij mee TransfoCollect op: geen school, geen gezelschap, maar een club daar ergens tussen.

Vanuit welke noodzaak is TransfoCollect ontstaan?

Geert Opsomer: “Dat gaat eigenlijk meer dan twintig jaar terug, toen ik als docent aan het Ritcs in Brussel het idee had om te beginnen met wat ik ‘de Transitzone’ noemde. Het stoorde me dat in Brussel veel jonge mensen rondliepen van alle mogelijke kleuren, gestalten, talen en culturen. Maar omdat wij in de jaren negentig door een trechter keken naar het Vlaamse theater, kwam het niet bij ons op dat die misschien ook in een kunstopleiding zouden kunnen terechtkomen.”

Welke trechter bedoel je?

“Als je uit Dendermonde of uit Sint-Niklaas kwam was je oké. Maar voor wie uit Brussel kwam en minder goed Nederlands sprak, of met een Frans accent, was de toegang tot de opleiding niet evident. En al zeker niet voor straatkinderen die bezig zijn met breakdance of rap of voor mensen uit de onderklasse, gasten die zich moeten reppen om aan eten te geraken en die niet geacht worden bezig te zijn met cultuur. In 1994 organiseerde ik mee ‘City of Cultures’, een conferentie die er kwam naar aanleiding van de evaluatie van het eerste Brusselse Kunstenfestivaldesarts. Dat wilde de aandacht vestigen op culturele diversiteit, een woord dat toen nog niet veel viel. Maar hoewel in Brussel toen al de helft van de bevolking een band had met een andere cultuur, was dat totaal niet terug te vinden in de programmatie van het festival. Daarom nodigde ik kunstenaars uit die in andere steden al verder stonden met het realiseren van een interculturele artistieke praktijk, om te komen vertellen over hun ervaringen en om te inspireren om ook bij

ons iets in die richting te laten gebeuren. Ik vroeg aan Willy Thomas, Nedjma Hadj en Kadi Abdelmalek van het toenmalige Dito’Dito om mee het idee van een Transitzone, een meer open pedagogisch model, te helpen ontwikkelen. Ook bij het Ritcs was er interesse, maar niet om de school helemaal om te vormen. Toen daaropvolgend Dito’Dito onderdak kreeg bij de KVS en ik aan de slag ging bij Nieuwpoorttheater, ging ik daar het Transitzone-idee verder onderzoeken met groepen als de Unie, CirQ en Union Suspecte, die een fantastische jongerenwerking hadden die ze helaas te vroeg hebben afgestoten. Toen ik na Nieuwpoorttheater terugkwam op het Ritcs zocht ik Haider Al Timimi op, die nu artistiek directeur is van Theater Antigone. Hij had zelf zijn artistieke weg gezocht vanuit de jongerenwerking van Union Suspecte, en ik vroeg hem of het moment niet rijp was om in Brussel iets gelijkaardigs te beginnen. Ik werd daarin gesterkt door de theatermakers die ik in Kinshasa, waar ik in die tijd een aantal keer naartoe was gegaan, had leren kennen. Toen die voor de voorstelling *Livre d’Or* in Brussel waren, vroegen zij zich af waar de diaspora was, waarom die niet deelnam aan cultuur. Dus ja, we wilden dat een kans geven: een progressieve, interculturele, emancipatoire beweging van makers van alle soorten geledingen, een soort school.”

Maar dan buiten de school?

“Ja, omdat het instituut ‘school’ in de jaren dat ik het ken steeds minder vrij is geworden. ‘Scholè’ betekent ‘vrije tijd’ in het Grieks. Maar je zou het eigenlijk moeten vertalen door ‘eigen tijd’. Je krijgt je eigen tijd om te leren én je doet dat samen met mensen die je het leren aanbrenge in een relatie die niet door machtsrelaties of administratieve relaties wordt gestuurd. Maar in onze neoliberale samenleving word je opgevoed om te kunnen functioneren in een systeem en de eigen tijd en de vrije zone wordt maximaal ingevuld door regels en administratie. Als er op school budgettaire ruimte is om iemand aan te nemen gaat die bijna altijd naar coördinerende functies, administratie en planning, niet naar pedagogische profielen. Vorig jaar gaven we met TransfoCollect een atelier ‘winter-school’ binnen het Ritcs. Er stond daar een bed, een decorstuk van de musicalafdeling, en een van onze gasten had zich daar een paar keer in gelegd om wat bij te slapen. Dat vond ik logisch. Het aantal brieven dat gestuurd is, het aantal vergaderingen dat daarover is gegaan, mensen die op het matje zijn geroepen om uit te leggen ‘wat die mens in dat bed deed’... Je kan je voorstellen dat zeker ‘outsiders’ hun plaats niet vinden in zo een systeem. Waar het vroeger de gekte Vlaming was die de inhoud van de school uitpuurde, is het nu de administratie

en de beregeling die ervoor zorgt dat bepaalde mensen wel en andere niet de opleiding binnen geraken. Dus is TransfoCollect een soort tussenruimte geworden die nog verband houdt met de school maar er ook relatief los van staat.”

Wat is voor jou typisch TransfoCollect?

“Oei, dat is een vraag van vijf uur. (lacht). Het oordeel uitstellen, ik denk dat dat heel belangrijk is. Iets wat je niet meteen herkent moet je niet meteen veroordelen. Je moet geduld hebben. In TransfoCollect is dat een constante: er is niets dat je herkent, maar je moet dat proberen aan te moedigen en te begrijpen en dan ontstaat er na verloop van tijd een connectie. Ja, het oordeel uitstellen is een heel belangrijk iets, vind ik. Dat is nodig omdat iemand op zijn eigen taal moet kunnen komen. Ik herinner me dat iemand bij ons binnenkwam. “Ik zou graag dansen”, zei hij, “maar jullie zijn bezig met theater en ik weet niet wat theater is.” “Natuurlijk kan je dansen”, zeiden we, “doe maar”, en hij begon te dansen met zijn broer. We hadden een gevechtsscène in het achterhoofd en dat werd dus zo een dansgevecht en voor hij het wist speelde hij theater.”

Vanwaar komt je affiniteit met wat je ‘de outsider’ noemt? Is hun emancipatie voor jou een artistiek of een sociaal verhaal?

“Het is zeker een soort kritiek op het artistieke landschap van de jaren ’80 en haar aura van exclusieve, heilige kunst. Maar het heeft evenzeer te maken met het menselijke aspect, met een zeer grote appreciatie die ik altijd heb gehad voor de volkscultuur. Mijn vader komt uit een arbeidersmilieu en heeft kunnen verder studeren maar bleef heel erg een volksmens. Hij zei altijd, ‘wees maar bescheiden, ga eens kijken in dat of dat café voor je je mond opendoet’. Toen ik op de school in Harelbeke arriveerde, in het vierde leerjaar, was ik de eerste van de klas. Mijn klasgenoten hadden direct iets van, ‘wat een dikke nek’ – ik kwam uit Zwevegem. Ik heb dat alleen maar kunnen keren door te spelen en van alles te organiseren met die gasten, die uit alle mogelijke maatschappelijke geledingen kwamen. Ik geloof nog altijd dat iedereen vanuit wie hij is of wat hij doet een plek kan vinden in een gemeenschap. Ik herinner me Dupont, *Pongske*, hij kon met moeite lezen en schrijven, hij zat heel erg in de vierde wereld. Ik speelde vaak met hem, hij vroeg me om dingen te lezen, ik had mijn rol en hij ook, we leerden van elkaar.”

“Er wordt nu vaak gesproken over ‘safe spaces’, veilige zones, maar die worden heel erg ingevuld vanuit identiteit - ‘Ik ben een vrouw dus ik moet alleen zijn met vrouwen, dan is het veilig’. Maar alsof het gegarandeerd veilig is als alle vrouwen ter wereld zouden samenzitten? Of alle zwarte mensen. Ik trek het wat op flessen want ik begrijp dat het over macht gaat en dat je af en toe in een machtsvrije ruimte wil vertoeven waar je dingen kan proberen en waar je privileges in vraag kan stellen. Maar als pedagogoog kan je ook een andere safe space creëren, waar iedereen voelt dat *het geheel* een safe space is. Als mensen dat voelen kan je overgaan tot een ‘brave space’, een moedige ruimte, waar je je ondersteund weet, waar er een vangnet is, waar je weet bij wie je voor wat terecht kan.”

Entraide

“Als er zo een safe space is dan kan daarin een ‘entraide’ ontstaan. Dat is een term van de Russische anarchist en bioloog Peter Kropotkin, en een kritiek op de sociaal darwinisten. Die pasten het principe van Darwin dat wie het best aan de omgeving is aangepast overleeft, toe op de mens en maakten daar de wet van de sterkste van. Maar Kropotkin zag dat veel diersoorten niet overleven door de struggle for life, maar door elkaar te helpen. Hij zag veel meer ‘entraide’ in de dieren- en plantenwereld dan in de mensenwereld en vroeg zich af waarom daar dan zo weinig werd over gesproken. Volgens hem kwam dat doordat die wetenschappers meestal uit een hogere klasse kwamen, en niet zagen dat er in een arbeidersomgeving waar men meer wordt uitgebuit, enorm veel ‘entraide’ is, wederzijdse hulp. Wat de socialisten en anarchisten vervolgens hebben gedaan, zei Kropotkin, is uit die kleine initiatieven een systeem gebouwd, zoals de syndicaten of de mutualiteit.”

“Onze samenleving van vandaag de dag die vastloopt in neoliberalisme en autoritair leiderschap, heeft wel behoefte aan een gezonde dosis sociaal anarchisme. Als een antigif voor de reus die opstaat, voor de ‘utopie’ van de administratie die gelooft dat je alles kunt oplossen met beregeling. Maar ook voor de ‘utopie’ van een vrije samenleving, van een totaal fout begrepen vrijheid: niet die van ‘ikke ikke ikke en de rest kan stikken’, of zelfs niet alleen die van de filosoof Immanuel Kant (‘mijn vrijheid stopt waar die van een ander wordt geraakt’). Vrijheid in zijn oorsprong is verbonden met vriendschap, met verbinding, iets wat nu wordt afgedaan als negatief voor de vrijheid, je verbinden met iets, je verantwoordelijkheid nemen.”

“Onder de pragmatiek van TransfoCollect zit ook een gesprek over al die dingen. Daarbij proberen we om op een andere manier om te gaan met wat we kennen uit de ‘woke wereld’, wat nu onze taal is om te praten over ongelijkheid en macht. Maar door ook te spreken over herverdeling en sociale aspecten kun je een rijker verhaal vertellen dan ‘jij hoort niet bij mijn identiteit’. Want dat is ook weer een soort conflictmodel. Ik weet, het is delicate materie. Maar ik vind het raar dat de kunstensector zo een woke opstelling als radicaliteit gaat bekijken. Dat is geen radicalisme maar exclusivisme, uitsluiting. Ik hoop dat we die polariserende gesprekken kunnen overstijgen. Natuurlijk geloof ik in de strijd van mensen die voelen dat ze er

lees verder op de volgende pagina

niet bij horen. Dat gevecht moet gebeuren maar moet gedeeld kunnen worden. Als je echt revolutie wil voeren ga je het met meer moeten doen dan met enkel de vrouwen of mensen met een zwarte kleur. Want waartegen revolteer je dan?"

Wat houdt 'rebels' zijn binnen de kunsten dan anno 2022 in? Is er een soort 'artistieke consensus' waartegen je kan rebelleren?

"Het is moeilijk om in deze tijd van rebellie te spreken. We zitten aan het begin van een hele beweging, een overgang, en we stellen ons de vraag welke maatschappelijke en artistieke consensus je in vraag moet stellen. Maar het is geen eenvoudig verhaal. In de jaren zestig liepen de structuren mank en we moesten ze kapot stampen. Nu zijn ze heel stevig waardoor we niet denken aan een alternatief model. Misschien is het groei-principe dan een van de voornaamste dingen waartegen je kan reageren. Maar anderzijds vraagt zowat elk artistiek huis middelen om te kunnen groeien, ook wij. Je ziet dus eerder het omarmen van een consensus dan dat er wordt tegen ingegaan."

"Ik denk dat we in de fase zitten van het hergroeperen. Van de kleine schaal een kans geven. Als je kijkt naar de klimaat-discussie zie je dat de grote autostrades die worden getrokken, zoals de Europese Green Deal belangrijk zijn. Maar je ziet ook dat het systeem niet fundamenteel gaat veranderen. Dezelfde actoren die voor de olie zijn opgekomen, komen nu op voor het klimaat en intussen wordt de kloof groter tussen arm en rijk."

Is de kleine schaal een overlevingsstrategie in een groter verhaal dat fout loopt, of geloof je dat je van daaruit toch een impact kan hebben op dat grotere verhaal?

"De twee. Er zit voor mij wel een beetje anarchistisch denken in. Het anarchisme is nooit doorgebroken tot het grote systeem, maar wel op kleine momenten en altijd kort. Bijvoorbeeld in de Spaanse burgeroorlog waar in Catalonië raden zijn gevormd die steden

bestuurd hebben, waar Franco dan tegen gereageerd heeft met zijn fascisten. Voor mij sluit dat aan bij het denken over 'commons', plaatsen die vanuit het gemeenschappelijke worden gedacht. Die dingen zijn klein maar belangrijk en ik geloof dat dat kan doorsijpelen naar een hoger niveau, maar dan heb je andere structuren nodig. Wat David Van Reybrouck doet is belangrijk, die andere manier van vertegenwoordiging opzoeken, andere systemen binnenbrengen tussen de bestaande systemen in. Maar ik denk dat de energie en de stuwingskracht van de kleine micropolitieke constellaties moet komen, en niet van ideeën die van bovenaf worden ingepluigd. Dat moet een leven hebben. En het duurt lang, je moet veel geduld hebben. Toen het socialisme en communisme impact begonnen te hebben in het begin van de 20ste eeuw was dat al een verhaal van honderd jaar micropolitieke ver-

halen. Dat gaat niet doelgericht maar die energie en dat leven geven sijpelt op een of andere manier wel door. De pedagogie die instituties in vraag stelt is daar belangrijk in – en we hebben dat te weinig, echt kritische vorming, waar zit dat nog?"

Dus moet er ook op artistiek vlak worden geïnvesteerd in compagnieën en niet alleen in individuele kunstenaars?

"Ja natuurlijk. Er zou meer aandacht moeten zijn voor het stimuleren van omgevingen van kunst, geen instituten, maar omgevingen, communities, groepswerken. Ik voel ook bij studenten een groot verlangen om met mekaar dingen te doen, en niet om zo snel mogelijk in de grote huizen te staan, waar ze elkaar kapot concurreren. De competitiviteit wordt hen opgedrongen maar er is een groot verlangen om met elkaar te werken en elkaar te helpen. Als een sector dat niet veroordeelt als zijnde 'kettlers' dan zou zich dat kunnen doorzetten op ander plateaus."

Welke zijn in die context de uitdagingen voor kleine artistieke biotopen als TransfoCollect of de Unie?

"Het eerste wat bij mij opkomt is het 'in beweging houden', niet vast komen te zitten. Dat zit in de inventiviteit van wat en hoe je het doet met de mensen, maar ook in hoe je de organisatie

in beweging houdt. Anne-Marie Norgeu, die vaak schreef over psychologie en sociaal werk, werkte een tijd in de beroemde psychiatrische kliniek La Borde in Cour-Cheverny in Frankrijk. Ze schreef er een boekje over, *Le château des chercheurs de sens* - ik vertelde erover tijdens de residentie van TransfoCollect bij de Unie in de paasvakantie. Ze schrijft hoe 'de club van La Borde', waar naast veel kunstenaars ook politieke filosofen als Michel Foucault of Gilles Deleuze deel van uitmaakten en waar zowel over de instelling als over de wereld van gedachten werd gewisseld, het instituut in beweging hield. Voor deze wisselwerking gebruikt Norgeu een heel mooi beeld uit het werk van Jean Tinguely, de Franse kunstenaar die machines bouwt die dan zelf beginnen te bewegen. Tinguely was geboren in Zwitserland, vlakbij de plek waar de familie van Josef Mengele woonde, 'dokter dood'. Hij was de Duitse arts die medische experimenten uitvoerde op Joden en kinderen in Auschwitz. Mengele kwam uit een landbouwersfamilie en wat hij in de oorlog had gedaan was zo een vloek op die familie dat die na de oorlog verhuisde en alles achterliet. Uit de achtergelaten landbouwmachines heeft Tinguely zijn ultieme werk gemaakt, *Mengele Totentanz*, wel twintig machines in beweging in een heel grote ruimte. Ik heb nooit voor zoiets abstract staan wenen. Het is alsof je het universum ziet stilvallen en weer bewegen, stilvallen en weer bewegen... Norgeu vergelijkt de club van La Borde met de machines van Tinguely. Het instituut La Borde kraakt, het piept, het is altijd maar bezig en als het dreigt stil te vallen is er altijd wel iemand met een beetje olie of er wordt een stuk bijgezet of weggehaald zodat het kan blijven bewegen. Dat is ook een grote uitdaging voor ons, zorgen dat TransfoCollect of de Unie in beweging worden gehouden. Want alles dreigt zich snel vast te zetten, zeker in een samenleving die heel erg op comfort en conformisme is gesteld, waar het ook duidelijk is dat men conformisme vraagt om te professionaliseren. Die twee bewegingen zetten alles vast en de vraag is hoe je de energie van de mensen gebruikt om daar beweging in te krijgen."

Mengele Totentanz

Dat kan niet moeilijk zijn in een context waarin je werkt met mensen die sowieso niet tot de 'geconformeerden' behoren?

"Nee he. Dat zou niet moeilijk mogen zijn. Maar het is net de valkuil om iedereen te willen conformeren. En net daarom is het heel belangrijk om te blijven spelen. In zijn zeer boeiende boek *Het begin van alles, een nieuwe geschiedenis van de mensheid* beschrijft David Graeber hoe de jagende mens wel degelijk aan landbouw deed. Alleen zette hij er zichzelf niet mee vast, hij deed aan landbouw in functie van de seizoenen. Als het sneeuwde trokken de jagers verder tot het weer schoon weer was en ze weer een tijdje ter plaatse bleven en boerden. Volgens Graeber waren ze geen boer, maar speelden ze boer. Ik vind dat een zeer schoon idee. Het is heel belangrijk om dat spelen in leven te houden in de geest van de 'homo ludens', de spelende mens van de Nederlandse historicus Jozef Huizinga: voor hem is de essentie dat het spel vrij is, dat je de afloop niet weet. Het spel brengt ook niets op, het gaat niet over winst of competitie, het is een interactie tussen mensen waarbij iedereen op een positieve manier meespeelt. Spel in deze zin vind je in de maatschappij veel te weinig. En ik denk dat deze voorwaarden voor een werkelijk spel ook dezelfde zijn als om te leren."

www.transfocollect.com
interview Joon Bilcke

HET VERSCHIL

*Het verschil tussen geen en een is dat de g is weggelopen
Het verschil tussen me en we is dat de benen omhoog gaan
Het verschil tussen acht en nacht is dat de n erbij komt liggen
Het verschil tussen geef en neef is dat de g en de n van plaats wisselen
Het verschil tussen menen en wenen is dat wenen wel een hoofdstad is
Het verschil tussen juist en puist is dat ik een etter ben*

Jérôme Duchateau

beeldend werk: Branko Vandenberghe

Zeg,
de film gaat
beginnen,
hoor!

Vertel me
eens vlug hoe
het eindigt.

The
End.

Iedereen
die hier was,
gaat naar
huis.

beeldend werk: Benoit Goethals

Gedeelde vreugde, gedeeld verdriet

In het voorjaar streek Edoardo Ripani bij ons neer met zijn voorstelling *Fratelli*. Voor hun rol in die voorstelling als 'koor van de vrouwen uit San Benedetto' waren tien kranige Italiaanse dames uit het gelijknamige dorp, waar het verhaal zich afspeelt, vijf dagen bij ons te gast. Daniela Santoni is één van hen. Na hun thuiskomst schreef ze ons vanuit Italië een mooie herinnering en poëtische mijmering.

Fratelli qual doglia

Fratelli qual doglia... ci porta per la seconda volta in Belgio, questa volta a Courtrai. Arriviamo di sera in albergo, lasciato il bagaglio ci dirigiamo verso il luogo che ci avrebbe ospitato prima e durante la pièce teatrale.

Fedeli al loro nome 'Unione degli spensierati' ci accolgono con sorrisi e braccia aperte e tante cose buone preparate per noi. Il luogo diventa subito familiare, aldilà del portone maestoso si apre un corridoio, alla sua destra la sala pranzo, in fondo si va al teatro, un luogo sacro nell'immaginazione ma che qui si rivela umano, in scena rimangono cose di uso comune quasi a testimoniare lo scorrere della vita e che il teatro non è al di fuori di essa... un ballatoio percorre in alto la stanza e da questo si va nei camerini, negli spogliatoi attraversando stanze, corridoi zeppi di materiali da scena e l'immaginazione galoppa a rappresentazioni passate, a risate, pianti o a quanti subbugli emozionali hanno creato.

Siamo attrici per qualche giorno, portiamo dentro noi una storia reale ma che per analogia ha radici antiche, rappresentiamo un vissuto che qui non conoscono, parliamo una lingua straniera e quelli seduti nella gradinata dovranno vivere con noi le stesse paure, le identiche indignazioni... il timore circola veloce come il cuore che non conosce sosta ma quando il buio azzerà i volti della gente che silenziosa occupa la platea i sentimenti arrivano e ci ritornano invigoriti...

COME IL PIFFERAIO CI GUIDASTI

*Come il pifferaio ci guidasti
seguimmo le tue note come topolini
sopra e attorno noi la notte ci sorprese
lentamente nella fiaba entrammo*

*in quei giorni di marzo
tra facce nuove e sorridenti
fummo regine senza trono
fummo fate invisibili
leggere
quasi eteree*

*del luogo
di quel puntino del mondo
di quell'istante nel tempo
rimarrà la dolce brezza
di quelle mani,
dei volti
resteranno
le noti di una musica*

Daniela Santoni

Ancora una volta il teatro ha creato una relazione, abbiamo dato e abbiamo preso in uno scambio interminabile di emozioni... dentro noi, nella memoria e in un piccolo angolo del nostro cuore rimarrà sempre l'Unie des Zorgelozen con i nomi che si confonderanno o si perderanno con il tempo, con l'oblio di alcuni tratti somatici ma indelebili saranno i loro sorrisi, la loro allegria, la stupenda accoglienza, ...

Fratelli, welke pijn hangt er over mijn stad

Fratelli brengt ons voor de tweede keer in België, dit keer in Kortrijk. Nadat we 's avonds onze bagage in het hotel hebben achtergelaten, trokken we naar de plaats waar we enkele dagen zouden vertoeven en de voorstelling zouden spelen. Trouw aan hun naam, de 'Unie der Zorgelozen', worden we er met de glimlach, open armen en een heerlijk maal ontvangen. We voelden er ons onmiddellijk thuis. Achter de grote poort opende zich langs het café een brede doorgang naar de theaterzaal, in de verbeelding een heilige plek, maar hier getuigen de vele dagdagelijkse voorwerpen op de scène dat het theater niet losstaat van het leven. De zaal is omgeven door een gaanderij van waar we naar de kleedruimte konden langs kasten vol met accessoires die ons meevoerden langs vroegere voorstellingen en hoe die ons lieten lachen of huilen, hoeveel emoties ze losmaakten.

Voor enkele dagen zijn we nu actrices, we dragen een waar-gebeurd verhaal met ons mee dat diep in de tijd is geworteld en waarmee we een geschiedenis tot leven brengen die de mensen van hier niet kennen. We spreken een vreemde taal maar met de mensen die straks komen kijken zullen we dezelfde angsten en verontwaardiging delen, en wanneer de duisternis valt op de gezichten van de toeschouwers die ons in alle stilte vanuit de zaal aankijken, komen deze gevoelens versterkt terug naar ons.

Eens te meer heeft theater mensen met elkaar verbonden in een onuitputtelijke uitwisseling van emoties... We dragen 'Unie der Zorgelozen' mee in onze herinnering en ons hart, al die mensen met al die namen die zullen vervliegen in de tijd, maar onuitwisbaar zal hun glimlach zijn, hun vrolijkheid en hun geweldige ontvangst...

ALS EEN FLUITSPELER

*Als een fluitspeler verleidde je ons
we volgden je noten als kleine muizen
boven en rondom ons werden we
verrast door de nacht
we kwamen langzaam
in een sprookje terecht*

*in die dagen in maart
tussen nieuwe, lachende gezichten
werden we koninginnen zonder troon,
werden we onzichtbare feeën
licht
bijna etherisch*

*van daar
vanop die plek op de wereld
vanop dat moment in de tijd
zal een zachte bries blijven waaien
van die handen
van die gezichten
blijven over, de noten van de muziek*

Daniela Santoni

— *Fratelli* speelt op 7 oktober in C-mine in Genk —

Fratelli is een productie van TransfoCollect, Unie der Zorgelozen en de Vlaamse Gemeenschapscmissie (VGC); met de steun van Flanders State of the Art en de GC De Kriekelaar

De Marianentrog

Hij had zijn mooie vrouw, zijn mooi gezin, en hun huis met de mooie grote tuin met bomen waarvan sommige ouder waren dan hemzelf verlaten; alles mooi mooi mooi. Om in een huis zonder tuin, waarvan hij de huur amper kon betalen, bij de spoorweg te gaan wonen. De trein denderde op twintig meter van zijn bed voorbij, met een regelmaat waaraan hij ondertussen was gewend. Vrienden hadden hem zo vaak gevraagd naar het waarom, dat hij ze was gaan vermijden, omdat hij geen antwoord had. Ouderdom? Onrust? Libidoverlies? Dat waarover Elsschot schreef in zijn gedicht *Het huwelijk*?

Het was een soort crisis zoals in de Amerikaanse films of bij psychiaters die ervoor gestudeerd hebben om moeilijke namen te kleven op onnoembare vreugdes en pijn. Hij was de vijftig voorbij of bijna zestig; hem maakte het niets uit: hij was gewoon wie hij was, een sterfelijk mens met een onbevredigbare nood aan aandacht en eenzaamheid; het ene verhinderde het andere.

Hij lag reeds anderhalf uur in bad te weken en had het water in die tijd driemaal laten weglopen en daarna het bad terug met vers warm water aangevuld. Een felle gloed zonlicht schitterde door het groot raam de badkamer binnen. Met het krampachtig zelfbeeld een stuk wrakhout te zijn dat bleek werd, blank en schoon en weerloos, liet hij zich drijven, in al dat water en licht. Alsof hij zou oplossen als ochtendmist na het opkomen van de zon, als zand dat uitwaait in de wind. Hij wou zacht worden, als een foetus veilig in het warm hol van de baarmoeder, terug naar toen hij er nog niet was. Geest en lichaam. Alles deed pijn. Hij dacht aan de Marianentrog in de Grote Oceaan waar de zee elf kilometer diep is. Hoe daar ondanks de immense waterdruk en de duisternis witte transparante beesten zwemmen en garnalen rondkruipen. Hij vroeg zich af of ook daar resten van plastics en ander menselijke afval aanwezig waren.

Hij was die morgen, zoals elke morgen, erg vroeg gaan wandelen. Terwijl het licht ontwaakte had hij, ook zoals elke ochtend, de dode platgereden dieren van de straat opgeraapt en in de graskant, in de natuur waar ze thuishoren, bij wijze van eerbiedige begrafenis neergelegd. Tezelfdertijd had hij even ritueel alle zwerfvuil uit de graskant en de grachten terug de straat op geschopt, pal in het zicht van de weggebruikers, daar waar dat thuishoort: in de mensenwereld. Bij het zevenenvijftigste stuk zwerfvuil, een Jupilerblikje, dat hij de openbare weg op schopte, was een voorbijkomende auto trager gaan rijden. De chauffeur had hem gadeslagen, zijn beheerste razernij met de smartphone gefotografeerd, en was dan verder gereden. Jupiler, Coca Cola en Redbull zijn de frequentste zwerfvuilitems, maar er liggen dagelijks ook andere blikjes van minder populaire softdrinks en flessen, lege sigarettenpakjes, plastics, enzovoort. Aldus wandelend en zijn ingrepen tellend liet hij op straat een spoor van geëxposeerde mensenvuiligheid achter zich. Een sprekende 'street'tentoonstelling over de mens.

Bij zijn negenenzestigste zwerfvuilschop van die dag naderde een politiecombi, die dichterbij vertraagde, om vlakbij hem te stoppen. Twee agenten waren uitgestapt en hadden hem verzocht zijn identiteitspapieren te tonen. Ze hadden hem als verstoorder

Alan Jared Mathias

van de openbare orde en vervuiler geverbaliseerd. Hij had niet geprotesteerd, wetend dat zij en hij niet aan dezelfde kant van de logica stonden. Nadat ze hem hadden gezegd dat hij een fikse boete kon verwachten waren ze terug weggereden. Verder zwerfvuil de straat op schoppend en dode dieren oprapend was hij uiteindelijk thuisgekomen. In het huis waar hij nu als een weekdier in zijn bad lag te nietsen.

Hij dacht eraan dat zijn vriendin nog zou langskomen, om bij hem de passie te ervaren die ze de voorbije vijftien jaar huwelijksleven gemist had. Te vroeg getrouwd; minderwaardigheidsgevoelens; nooit vreemdgegaan. Ze zei dat ze openbloede in zijn begeerte. Dat hij met haar mocht doen wat hij wilde. De heldere klank in haar stem wanneer ze hem dat zei. Haar scherpe heupbeenderen glanzend in het daglicht. Haar prachtig pezig lichaam. Zij kwam meestal langs nadat ze de kinderen naar school had gebracht.

Hij liet nog wat extra warm water lopen. De deur van het huis was weliswaar gesloten doch zij had een sleutel, zodat ze zelfs als hij niet thuis was, in alle vrijheid op zijn bed kon komen liggen, al was het maar om zichzelf te strelen terwijl ze onmogelijke dingen fantaseerde. Misschien moest hij maar een ander slot laten plaatsen. In gedachten schopte hij het zoveelste blikje de straat op. Die pas ontvangen energierekening zou hij ook deze maand amper betaald krijgen. Voor hij alleen was gaan leven had hij nooit geldzorgen gekend. Zijn vriendin stak hem af en toe enkele geldbiljetten toe. Misschien moest hij maar terug bij zijn vrouw gaan wonen; met hangende pootjes. Zijn vrouw wou hem nog. Hij kreeg een erectie. Verwonderd keek hij naar het ding, daar samen met hem in het badwater; paars en hopeloos. Als een kosmische slang uit een mythologisch Inka-verhaal. Beul en terechtgestelde ineem. Just a lot of shit. Dat ze hem allemaal maar met rust lieten!

Hij hoorde het vertrouwd geluid. De trein van 08:15u. Het dichterbij komend gedreun van de engelen der eenzaamheid. Fel bellen blazend liet hij zijn hoofd diep in het troebel zeepwater zakken. Oceanen diep, ver van alles. Als een vulkaan op de bodem van de Marianentrog.

José Vandenbroucke

Durien Tateron

WILLEM ELSSCHOT

Het huwelijk

Toen hij bespeurde hoe de nevel van den tijd in d' ogen van zijn vrouw de vonken uit kwam doven, haar wangen had verweerd, haar voorhoofd had doorkloven toen wendde hij zich af en vrat zich op van spijt.

Hij vloekte en ging te keer en trok zich bij den baard en mat haar met den blik, maar kon niet meer begeren, hij zag de grootse zonde in duivelsplicht verkeren en hoe zij tot hem opkeek als een stervend paard.

Maar sterven deed zij niet, al zoog zijn helse mond het merg uit haar gebeente, dat haar tóch bleef dragen. Zij dorst niet spreken meer, niet vragen of niet klagen, en rilde waar zij stond, maar leefde en bleef gezond.

Hij dacht: ik sla haar dood en steek het huis in brand. Ik moet de schimmel van mijn stramme voeten wassen en rennen door het vuur en door het water plassen tot bij een ander lief in enig ander land.

Maar doodslaan deed hij niet, want tussen droom en daad staan wetten in den weg en praktische bezwaren, en ook weemoedigheid, die niemand kan verklaren, en die des avonds komt, wanneer men slapen gaat.

Zo gingen jaren heen. De kindren werden groot en zagen dat de man die zij hun vader heetten, bewegingloos en zwijgend bij het vuur gezeten, een godvergeten en vervaarlijke aanblik bood.

De Wolvendreef

In de Wolvendreef wonen prinsen, prinsessen, graven en gravinnen. Hun kreeftensoep eten ze met zilveren lepeltjes. De wolven zitten er verstopt in de grachten, onder de statige bomen en in de verhalen van de prinsen, prinsessen, graven en gravinnen.

“Hun stront is even bruin als de onze”, zou mijn oma zaliger gezegd hebben. Bij gebrek aan een wit paard gaan ze elke dag wandelen met een witte hond. En ja, ook de stront van de witte hond is even bruin als die van de bruine hond.

De hangmatten hangen er prinselijk en statig te hangen, tussen de torenhoge bomen. En ja, ook de prinsen, prinsessen, graven en gravinnen blijven dromen van een toekomst zonder zorgen. Zorgeloos. Zoals een toekomst hoort te zijn.

We houden ons intussen vast aan de takken van de bomen, in de straat, in het park of in de Wolvendreef. Zoals Mieke ook deed. Mieke hield zich vast aan de takken van de bomen.

We blijven vasthouden, laten niet los en blijven dromen. Van hangmatten tussen bomen, van zilveren lepeltjes en van elke dag koffie met taart en slagroom.

Miep Lambrecht

Philipp Piltz

STOKROOS

Een tiental jaar geleden vertelde Patrick me een verhaal van iemand die in een park op vele plaatsen pompoenen had gezaaid. Ik vond dat iets prachtig. Zo goed dat ik dat idee niet heb losgelaten. Ik ben me gaan afvragen met welke plant ik dat zou doen. Hoe doe je dat zodat de plant kan blijven en waar? Op die vragen heb ik lang geen antwoord gevonden.

In 2016 is Villa Voortman naar een begijnhof in Gent verhuisd. Daar groeiden stokrozen. Ik vond die plant zeer mooi. In de herfst waren er van die uitgebloede bloemen zaadjes die ik dan heb geplukt. Het jaar erna heb ik die in mijn voortuin gezaaid en ja, het werd een mooie plant. Van die plant heb ik dan de zaadjes bijgehouden. Het jaar nadien ben ik dan veel aan dat pompoenpark gaan denken maar dan met stokroos. In 2018 ben ik begonnen in Kortrijk en Gent die zaadjes in de grond te stoppen. In Kortrijk is het overal mislukt. In Gent heb ik het beter aangepakt en meer doorgezet. Ik heb me gefocust op de buurt tussen de Muide en de

Visserij omdat ik dat traject veel bewandelde. Hier en daar heb ik het in Gent ook op andere plaatsen geprobeerd. Het werd een succes. Vanaf toen en elk jaar erna viel het me op dat waar ik had gezaaid de stokroos jaar na jaar terugkwam.

Vorig jaar is het me gaan opvallen dat er andere stokrozen werden gezaaid. Ik denk niet dat het individuen waren die het hebben gedaan. Ook in het centrum van Gent verschenen er stokrozen. Die zijn volgens mij door de stad zelf gezaaid. Zeker niet door mij omdat het andere kleuren van bloemen zijn. Ik was eerst met de roze begonnen en later met geel en wit. Ook dit jaar valt het me in Gent op dat de stokrozen terugkomen.

Wanneer ik over problematieken praat met beroepskrachten krijg ik vaak een antwoord zoals ‘ik als enkeling zal niets kunnen veranderen’. Met dit voorbeeld wil ik aantonen dat één individu wél de dingen kan veranderen. Ok, het gaat niet om een of andere problematiek maar het is wel zo dat Gent in mijn ogen is veranderd, er zijn meer bloemen. Wanneer er ingezien wordt dat de verandering iets positiefs is kan het wel. Doorzetten en vooral niet opgeven, het kan écht!

Jérôme Duchateau

Theodooore!

Marcella

“Theodooore!” Ze riep zo luide dat de ruiten ervan daverden. Theo liet pardoes zijne voorhamer valn, chance voor em, vlak nevens zijn tenen, en haastte zich, zo rap dat ne hazewind erbij zou verbleken, naar de living waar het hartverscheurend geroep vandaan kwam. Daar stond ze, magerkes, in eur roze peignoirke, eur goe vasteklampend aan eure rollator, trillend over heel eur lijf, triestig gelijk een ziek oud veugelke. “Maar enfin, meiske toch, Marcellatje toch, wat est er toch gaande, wa gebeurt er ier?” Zijn stemme daverde van compassie. “Waar es mijnen agenda?” “Wablief?” “Ewel, ik ben mijn agendaboekske kwijt, ge weet wel, da blauwke, da we voor ons nieuware gekregen ebn van den bank.” “Maar allé, moe je gij daarvoor moord en brand skreeuwen? Voor dat onnozel boekske?” “Onnozel boekske?! Daar staat wel alles in wat ik moe weten é en waar dat ik wanneer naar toe moete. De vergaderingen van de KVLV, de kaffieachternooden van Okra, de kaartingen van Samana, de infodagen van de mutualiteit, de verjaardag van de gebeurs, de repetitie van 't koor, enfin, heel mijn sociaal leven é, en welk ne feestdag da 't es. Dat es ollemolle wreed zinvol zulle. En gie noemt dat een onnozel boekske? Dat es wel mijne houvast é ventje! Da geef mij een soorte zekerheid en daardeure kan ik ton beter sloopen 's nachts. Wa moet ik ton zeggen van uj domme gazette die ier iederen uchtend te zessen onder de kleppe van de brievenbuzze schuift?” “Dom? Noem je gie dat dom?” Hij hief warempel zijne wandelstok hoog in de lucht van 't affront. “Nen domme mens is iemand die de gazette nie leest, ja. Alzo blijf ik tenminste op d' hoogte en weet ik iedere dag oe dat 't zit in de wêrld en welk weere da we meugen verwachten en waar dat er files gaan zijn en oe dat es met de beurze en welk ne voetbalmatch er vandage op den televisie is. Dat es pas ne houvast wijveke! Nen dag zonder gazette es ne dag zonder structure en ton kan olles in 't honderd lopen é.”

Juliettje

Olmettekeer was ulder kleindochter Juliettje, die bij ulder op weekend was om te helpen met de zeugen die moestn jongn, in olle paniek naar beneden gestormd. Lijkewit stond ze in 't deurgat. “Maar allé, kiendje toch, wat es ter met uj?” “Mijne i...” “Oeioei, est van ai, è je ergens zjèr?” “Neenee, mijne iPad es weg!” “Uwen wadde?” “Moar pépé toch, ewel, zo gelijk mijne laptop maar een beetje kleiner.” “Es da nu zo erg?

Ge hebt toch nog uwen slimme telefoon, of oe noemt dat ook alwere?”

“Mijne smartphone bedoel je, maar de batterie es plat en mijn simkaartje es kapot.” “Maar ge kunt toch bellen naar uj papa of mama met onzen vaste telefoon?”

“Maar nee gij, ik moe olles elke dag kunnen volgen é, da is wreed belangrijk zulle pépéetje,

mijne Facebook, Instagram, Messenger, Tiktok, Twitter en WhatsApp. Ik kan nie zonder leven zulle, ol mijn maten zitten d'erop en ik moe die foto's bekijken om te weten wa ze allemale doen en laten é, en van olles liken of deleten als 't mij nie aanstaat en mijne blog actualiseren voor ol mijn volgers en mijn lievelingsliedjes zoeken ip Youtube voor mijne MP3 aan te vuln en met Word en Excell mijn schoolwerk maken. Mijne sociale media dat is echt wel ne houvast zulle!”

Kristof

Ondertussen was uldere zeune, Kristof van 't hof, gearriveerd. Da was ne brave jongen maar hij had een beetje tegenslag gekend in zijn leven. Den boerestiel stond em nie aan, hij wilde liever bakker worden want hij had een oogske gehad ip blonde Sofie van café Schoonoghe en romantisch zijnde van aard droomde hij ervan om iederen dag taartjes en koekskes voor eur te bakn. Hij peisde da zin broodje gebakken was toen als ze trouwden. Helaas duurde zin skoon liedje nie lange want zijn Sofietje muisde ervan onder met Gerard den clochard. Ze wilde zij avontuur beleven, zei ze, geen routine van olledagen aan diezelfde mensen dazelfste brood te geevn. Sindsdien liept ie een beetje verloor en zocht ie zijn heil in 't geloof. Olledoagen, te zeven 's nuchtends, terbinst dat de kaffie-masjiene an 't lopen was, trokt ie met fijne precisie het kalenderbladje van den druivelaar om te weeten wanneer dat de zonne ondergaet en oe dat de stand van de mane was maar surtout om te zien van welke heiligen het de verjaardag was. Hij had een vitrinekaske vol met plaastren beeldekens van bijkans heel het alfabet. Van Sint-Antonius over Sinte-Katriene tot de heilige Zacharias. Als de fameuse heilige van die dag in zijn glazen kaske stond kreeg hij of zij een kaarske cadeau, met het rotsvaste geloof dat de intentie waar hij om vroeg verhoord zou worden. Da koste vaneigens van olles zijn é, kolieken in den buik of een oorontsteking, de zegen voor ne visser die weer ip zee moest of voor 't concert van de plaatselijke fanfare Sinte Cecilia of zelfs een verloren voorwerp were vinden. En iedere eerste zondag van de maand gingt ie te voete met een mandeke met zes levendeverse eiers noar d' Arme Klaren, winter, zomer, twaalf maanden trouw. Ten twaalven stipt luidde er bij hem thuis een klein klokske, gelijk da van het Angelus in zijn grootmoeders ne tijd. Ton pakte Kristof zinne paternoster en last ie evenveel weesgegrootjes of dan d'er kleine zwarte bollekes waren. Da was een beetje een afwijkingske dat ie meehad van zin moeder. Moar ol die rituelen hielden hem rechte, zeit ie. Da was zijne houvast.

Nonkel Muize

Nonkel Muize was langs d' achterdeure binnengekoom. Da es vaneigens zijne echte name niet é maar de witte muizekes dat ie

kweekte in ne groten aquarium waren zin lievelingsbjèstjes, vandaar. Nonkel had geen vrouwe, ie was oltijd jonkman gebleevn, en weunde nevens de deure, in een verbouwde skure, maar hij had wel ne helenhoop vierpoters en andere wezens in uis. Da was nen echte dierenvriend en een skwone liefhebberie, zeit ie zelve. Doardeure had ie een vast ritme binst den dag en wast ie nie gerikkettikt om ol van ten olfsten de voor-noene naar zijne stamcafé bij Tisten Pulle te gaan. Iederen uchtend na het ontbijt deed ie een toerke met zijnen hond Peluche, nen skwonen witte herdershond. En iederen uchtend bleeft ie efkes an de skoolpwoarte staan en kwamen de kiendjes ne goeien-dag zegn. In de vakanse had nonkelke een beetje moeite om te wennen want zijn routine was verbroken é met die lege speelkoer.

Ton riept ie achter zijn drie katjes: Minoe, Mina en Minet, zijn drie Perzen, dat ie iederen dag met veel liefde aade en kamde. Ze wisten da zelve niet, maar ze blonkn in ulder vel, gelijk of da we zegn. Ze kreegn wok van 't beste eten zodat de nest witte muizekes veilig was. Die kleine pagadders met uldere lange stèrt kreegn wok ne name, zelfs ol bleevn ze nie lange in 't vaderlijk huis. Da ging volgens de letters van de dagen van de weke. Er was bievoorbeeld een zondagseZulma en een maandagseMaria, of nen donderdagDanny en ne vrijdagVictor. De kweekbak proper houden en ontlichten was het voornoene werk, voordat ie naar zijn broere ging om soepe te drinken. Zijn kiekens Blanca en Brunetta weunden in een kot dat ie zelve in mekaar getimmerd had. Achter zijn noenedutje gingt ie de eitjes gaan rapen en 't kotje gaan uitkuisen. Neffens 't kiekekot was het koninnkot, ook zelve gemaakt vaneigens. Een paradijs voor Snuffie en Fluffie. Ze flapperden met ulder lange oorn als ze nonkel bezig zagen bij de kiekens want ze wisten dat daarna ulder territorium een schoonmaakbeurt zou krijgen met vers water en vers stro en rinkelende korrelkes in ulder voederbakske. In de vooravond gingt ie nog ne keer aan ol zijn bjèstjes slopweel gaan zegn en ton bij Theo en Marcella naar den televisie gaan kijken. Alzo gingen de dagen

voorbij voor nonkel Muize, in een gestaag ritme met zijn bjèstemoatjes. Heel de parochie wiste dat dat zijne houvast was.

Zo zie je moar é, iedere mens eeft zijn geweunten en tradities, zijn rituelen en structuren.

Tes ol gelijk waar da ne mens zich aan vaste houdt, achter dat ie maar nie valt...

Triene Nottebaere

beeldend werk: Branko Vandenberghe

Donker denken

Het is donker
Ben ik bang?
Weet ik niets meer?
Bestaat mijn leven nog?
Ben ik er nog?

Mijn lakens vertellen me weinig
Ik woel mijn heupen vast
Niets lijkt nog te zijn
Geen ontbijt straks,
Geen weekends, noch werkdagen
Geen plicht, noch recht
Het is donkerstil
Mogelijk nooit nog licht

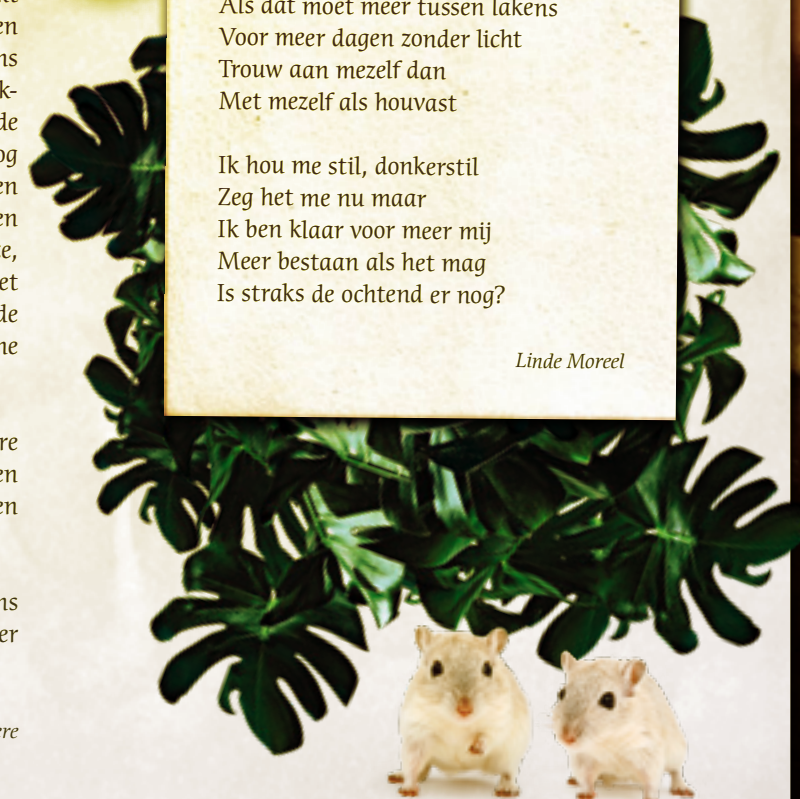
Wat als mijn denken stopt?
Wat als het leven me verlaat?
Het einde me halen komt?
De tijd niet langer bestaat?
Waaraan houd ik me dan vast?
Me werkelijk vast?
Kan ik wel beschikken?
Heb ik dat lichtpunt?

Of ben ik zelf licht
en houd ik me vast
Aan mezelf?
Is het leven donkerstil?
Verlies ik door vasthouden?
Laat ik beter los?
Mijn klamme lakens los?
Me woelig vast aan niets?

Of leef ik beter in donkerte
Als dat moet meer tussen lakens
Voor meer dagen zonder licht
Trouw aan mezelf dan
Met mezelf als houvast

Ik hou me stil, donkerstil
Zeg het me nu maar
Ik ben klaar voor meer mij
Meer bestaan als het mag
Is straks de ochtend er nog?

Linde Moreel

Goddelijk interview

Dag Jay Cee, heel aangenaam kennismaken met jou en zeer vereerd dat je mij dit interview toestaat.

“Geen probleem hoor. Eerlijk gezegd ben je de eerste ooit die het mij vroeg, beetje story of my life eigenlijk, niemand vraagt mij ooit naar mijn mening.”

Al moet ik wel zeggen dat ik een momentje gedacht heb dat je een grap met mij uithaalde. Heb jij geen blauwe ogen en lang blond haar? Zo word je toch afgebeeld op schilderijen en beelden allerlei?

“Haha, die is goed! Hoe zou ik, als zoon van een – weliswaar onbevlekt ontvangen – Palestijnse vrouw blond kunnen zijn en blauwe ogen hebben? Nee nee, die Westerlingen hebben natuurlijk zo een figuur van mij gemaakt omdat ze, tjah, denken dat de wereld naar hun beeld en gelijkenis zou moeten gemaakt worden. Niets is minder waar. Als Nazoreeër had ik wel lang haar, dat klopt, maar blond en blauwe ogen? No way. Net zomin als het sneeuwde met mijn geboorte. Een woestijnklimaat, nog van gehoord? Hoe halen ze het in hun hoofd!”

Waar ik heel benieuwd naar ben, is of jij je de tijd herinnert dat wij een relatie hadden, en wat je daar zelf van vond. Allez ja...

“Een relatie zeg je?!?”

Welja. In mijn kerk werd dat toch zo gezegd. Wij deden niet aan religie maar hadden een relatie met jou. We praatten samen, we vroegen jou om raad, je troostte ons en wat al niet meer. Ik moet zeggen dat jij toen mijn steun en toeverlaat was.

“Sorry to burst your bubble lieve meid, maar daar zit ik echt voor niets tussen. Je moet je dat ingebeeld hebben. De enige die ik in staat zie tot traukjes uithalen met de mensenwereld is dat ander deel van onze Drievuldigheid, Ghosty voor de vrienden. Maar onderschat vooral niet waartoe jullie bloedeigen menselijke geest in staat is! Boodschappen doorkrijgen al of niet in dromen, stemmen horen, massahysterie, je weet toch dat zoiets bestaat en enkel uit jullie eigen kleine kokertje komt?”

Zoiets had ik al vermoed, ja. Daarom stapte ik er ook uit. Maar eigenlijk geen spijt, nee. Ik heb in die periode heel toffe dingen gedaan, muziek spelen, kinderen begeleiden, meewerken in een jeugdhuis, ... Tot ik te veel dingen zag gebeuren waar ik me vragen bij stelde.

“En je deed dat allemaal voor mij? Ik voel me toch wel een beetje gevlaid nu.”

In jouw naam eigenlijk, ja. Allez gast, dat was toch wel heel straf van jou om je aan een kruis te laten nagelen als een misdadiger, terwijl je zo onschuldig was als een lammetje!

“Dat moet ik wel toegeven, die dag zou ik niet meer willen herbeleven. Goede Vrijdag durven ze het dan nog noemen! Maar het werd nu eenmaal van mij verwacht, ik moest het Grote Zoenoffer zijn. Geen inspraak in gehad. Dat was toen nog niet de gewoonte.”

Als ik bedenken dat er mensen zijn die hun hele leven afstemmen op wat jij wil... Wist je bijvoorbeeld dat er een beweging bestaat met de naam WWJD, dat staat voor ‘What Would Jesus Do’? Die mensen dragen armbandjes met die letters, om hen eraan te herinneren dat ze bij elke beslissing zich die vraag moeten stellen.

“Meen je dat nu?! Daar word ik dan weer triest van, een beetje kwaad eigenlijk. Hoe kan een mens nu weten wat ik zou doen in een bepaalde situatie? Mag ik aub een heel klein beetje een eigen persoonlijkheid hebben en zelf eens iets beslissen? Jullie hebben toch hersenen gekregen die bij mijn weten vrij goed functioneren? Waarom gebruik je die dan niet?”

O maar dat doen we heus wel hoor. De wetenschappen staan al vrij ver, met zelfs ‘bewijzen’ dat jij niet bestaat, al blijft dat een moeilijke.

“Okee dan, maar ze moeten nu ook niet gaan overdrijven hé. Gewoon jullie verstand gebruiken is al meer dan genoeg. Alles is in jullie hersenen aanwezig om de meest hoogstaande morele wezens te zijn. Beseffen jullie wel wat voor een schat dat is?”

Ik voelde dat ik uit die kerk moest stappen toen ik aan de kinderen een film liet zien met als boodschap ‘leer zelf te denken’... dat werd niet van mij verwacht, ik zat daar niet meer op mijn plaats.

“Haha dat snap ik wel. Maar je hebt gelijk natuurlijk. Weet je, als mensen maar gelukkig zijn en iets hebben wat hen houdt vast biedt, wat hun leven zinvol maakt. Al is het de stand van de maan, de sterren, de planeten, graancirkels of – godbetert – buitenaardse interventies. Al is het de overtuiging dat ze na hun dood terugkeren in een ander wezen tot ze een of ander einddoel bereiken. Of al kijken ze voor mijn part in koffiedik. Als ze elkaar daarin maar respecteren, mekaar het leven niet zuur maken en zeker geen oorlogen ervoor gaan voeren. Daar gruwel ik gewoon van. Mensen verenigen is toch het mooiste wat er bestaat? Mensen verdelen is des duivels, dat loopt altijd slecht af en als ik eerlijk mag zijn, dat doet me veel pijn.”

Mag ik dat beschouwen als je boodschap voor onze wereld?

“Boodschap? Daar doe ik niet meer aan mee hoor. Alles wat ik ooit gezegd heb, staat wel ergens op papier. Doe ermee wat je wil, maar misbruik het niet! Eerlijkheid, respect, verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, vergeving, ... het zijn cruciale waarden die ik uitbazuinde, van kleins af eigenlijk al. Daar kan ik niet veel meer aan toevoegen. Ik geniet ondertussen van het eeuwig 33 zijn, dat is best wel een zalige leeftijd.”

Jay Cee, mag ik je hartelijk bedanken voor dit openhartig gesprek?

“The pleasure was all mine! GBY.”

Linda Dedeurwaerder

beeldend werk: Veronica Schmalz

Rondlopen op hakjes

Al mijn liefste dames zijn er niet meer om vast te houden. Eerst was er een echtscheiding. Ze hield blijkbaar van een ander voor de ondersteuning van haar schouder, toen nog zonder artrose. De relatie daarna, een overlijden, zeker niet makkelijk. We zouden nog vasthouden. Maar ja, de geschiedenis.

Waar kan je je nog aan vasthouden? Zeker in deze onzekere tijden. Geestelijk lukt het nog, een beetje, in de Unie. Zo'n prachtige bende - ik weet dat er veel mensen hun hart opladen op deze plaats waar ze er ook voor zorgen om u, liefste lezer, op te warmen. Energie opwekken en dan overzetten, is dat niet prachtig! Kruisbestuiving. Gemakkelijk is het niet, maar het resultaat kan super zijn. Is dat niet beter dan energie door kernenergie?

Zal ik vallen?

Het beleid heeft ook 'goeie' dingen te vertellen, ja, maar waar is de belofte om de pensioenen te verhogen? Nu niet direct dus, er was eerst Covid-19 en nu Poetin. Ieder nadeel heeft zijn voordeel, vooral voor de staatskas, een uitvluchtje is rap gevonden. Vanmorgen in het radionieuws van acht uur hoor ik dat volgens Europa Belgenland te veel schulden heeft maar dat we dankzij Covid en met de steun van Poetin vrijgesteld zijn van allerhande tussenkomsten.

Waw, als dat geen Kafka is! Gelukkig is den btw op gas sinds enkele weken minder geworden. Een sociale truc, een truc van de voor! Kon dit niet vóór de winter? Sinds twee maand verbruik ik niks meer. De verwarming staat op nul. Enkel nu en dan een douchke, met warm water, opgewarmd door de boiler. En krijg ik straks als het weer kouder wordt ook korting op mijn fleeske, gedrapeerd over mijn schouder? Niet alleen de prijs van uw gas en elektro slaan op - ennog geen beetje. Hoe kleiner het karretje in uw supermarkt, hoe duurder ook hier de afrekening. Is dit nog normaal? Ja, het is allemaal de schuld van een virus en de Rus. Vroeger waren het de Sossen. Ondertussen betalen wij op verschillende manieren de oorlog. Wat dacht je? Bij mijn weten betalen de Engelsen nu nog de leningen af van WO II aan de Yankees.

In deze tijden van onzekerheden, en de pers steunt dit, doet een raket er twintig seconden over om vanuit Rusland Londen te bombarderen. Dat was zo'n snelbericht op mijn computer op het werk. Gezellige

werkdag! In zo een korte tijd kan ik geen gesprek afronden. Voordat de bom valt. Dank voor het bellen, blij dat ik met u kon praten in de laatste seconde van ons leven. Maandagmorgen, in een echte paniek, belde mijn liefste buurvrouw aan, in vroeg morgenlijke nachtkledij. Ze had zo een telefoon gekregen van haar energieleverancier, een voorstel om juist een beetje met 250% haar gas- en elektriciteitsfactuur te vermeerderen. Troost haar maar eens hoor! De ooit stevigste borstjes hingen door en Jeaninne zat er ook door. Thuiswerken is prachtig...

Hoe kan je nu nog zekerheid geven? Alle sociale diensten zijn verdronken in de aanvragen. Terwijl mijn job op de pensioendienst me verplicht om burgers steun en informatie te versterken, hoor ik aan mijn telefoon meer en meer geklaag-zang dat mensen niet meer rondkomen met hun pensioen. En hoeveel werkenden zijn er ook niet met een te klein inkomen? Eerlijk gezegd, ik zou ze allemaal geen boterham kunnen geven. Daarom is het vooral belangrijk om te investeren in de Sociale Zekerheid. Is die niet het steunpunt voor iedereen? Een glas cava kost in bepaalde instellingen van verderf en ontucht meer dan vier euro. Ik ga nu naar een vriendelijke dokter waar ik een opleg moet betalen van vier euro, weliswaar zonder een glaasje cava tegen betaling, terwijl de kost voor de Sociale Zekerheid ergens rond de 25 euro is. Ik geef toe, betalen voor een deskundige mooie lieve dame, moet kunnen, weliswaar zonder een glaasje cava tegen betaling aangeboden te krijgen. Heb je ooit al eens de factuur gezien van een ziekenhuisopname? Implantaten voor het gehoor, een ruilhart, een verblijf op intensieve?

Zoek je evenwicht

Intussen vinden veel mensen troost bij hun huisdier. Zoals die man die ooit vertelde tegen mij, op het bureau, dat zijn hond meer verdiende dan hij. Slik, slik, "wat bedoel je?" De vergoeding voor de bewakingshond was hoger dan zijn baasjes loon. Of zoals een dame die me vertelde over haar poesje. "Ja, ik heb daar zoveel liefde van, en niet echt veel haarverlies en al van die dingen. Maar iedere maand moet ik haar dwingen een bolleke préparé-speciale van de chef te eten. En dan is ze echt zo kalm, slapen, snorren. Enfin, zoals je dit verwacht van een luie vadsige huiskat. Ze is niet meer bang, na de pil, van de stofzuiger." Jaren later was Olivia besmet met de kattenziekte, dus naar de dierenarts. De brave man stelde zijn diagnose. Hij vroeg of de kat op talons door de living liep. Olivier bleek een kater te zijn.

Rechts probeert ons uit te spelen. Haat en leugens verspreiden is altijd al hun specialiteit geweest. Hoe kwam Hitler destijds aan de macht? Op 8 mei willen we terug een feestdag, om de slachtoffers van het fascisme te herdenken. Die rechtse kanker moeten we verbrijzelen.

Ja, er zijn regels! Zelfs in plaatsen waar je denkt, hier zijn amper regels. Ga maar eens kijken in het mannentoilet van de Unie. Sinds gisteren is de covid informatie er verdwenen. Te veel kritiek? Ik kan er niks aan doen hoor. Blijkbaar was er geen info in de damestoiletten. Eerlijk, ik durf daar niet gaan kijken, snuisteren of ruiken, bij de dames. Hoe vlug krijg je de stempel 'kizak' op uw voorhoofd (dankzij Bevergem)?

Ik ben hier, als radiofan, aan het luisteren naar jazz op radio Klara. Thelonious Monk Quartet, samen met John Coltrane, doen hun superding @Carnegie Hall. Gezellige jazz op de achtergrond, terwijl ik schrijf voor jullie. En nu, Art Blakey and The Jazz Messengers, *Moaning*. Het is de tijd van de asperges. Moeten we niet van alles genieten. Elk doet zijn deel om ergens zijn houvast te proberen te vinden. En ja, asperges, daar zeg ik zeker geen neen tegen! Ik heb ervan genoten. En nu maar

MENS GENOEG?

Eens ik me over het schrijfonderwerp van deze Gazet boog, klopte ik voor het werven van indrukken al gauw bij mezelf. De vraag of ik in mijn lieve lijf enig houvast herkende, leek mij interessant genoeg. Grofweg kon ik namelijk stellen dat ik me aan tak en twijg vasthield.

Mijn huis, werk, de dag en week, die vriendin, een boek, mijn lief lijken heel erg op vaststaande zaken waaraan ik me gulzig vergrijp. Het benoembare manifesteert zich inderdaad dagelijks en toont me dat ik in leven ben. Ik pak vast, communiceer, houd rekening met, verbruik en gebruik. Ik ben, dus, ik houd vast. Ik ben in beweging.

Breekt glas, of tas, ligt iets of iemand me duidelijk niet meer, dan laat ik vlijtig los. Ik ruim op en voel me licht. Ik herschik me. Iets nieuws dient zich aan. Ik geraak opnieuw vernoocht, want ik ben nog steeds. Onbewust bewust houd ik weer vast. Iets is of wordt belangrijk. Er ontstaan drempels en keuzes. Elk vooruitzicht, ieder gevolg wordt mijn leidraad bij het schicken en herschikken. Tot ik goedkeur. Ik vraag me af. Is dit dé weg? Er lijkt meer.

Ook aan verlangen houd ik me gaarne vast. Ik wil en wens, want ik voel. Ik weet. Vaak wordt mijn wil geen weg en verlangen nooit die realiteit. Ik word uitgedaagd. Moeilijk definieerbare takken slaan me, keren me om en stemmen me tot nadenken. Ik beleef. Vreugde krijgt een kans, liefde, twijfel, balen evenzeer. Desondanks hou ik me vast aan nog meer verlangen. Ik weet best beter. Mogelijk maak ik een fout. Ik betwijfel. Wie creëert?

Creëer ik mezelf, mijn leven? Kleurt die ander het, dat ander me? Of bespeel ik mee zodat ik kan vasthouden? Durf ik wel los te laten? In de antwoorden vind ik moeilijk rust. Elk houvast

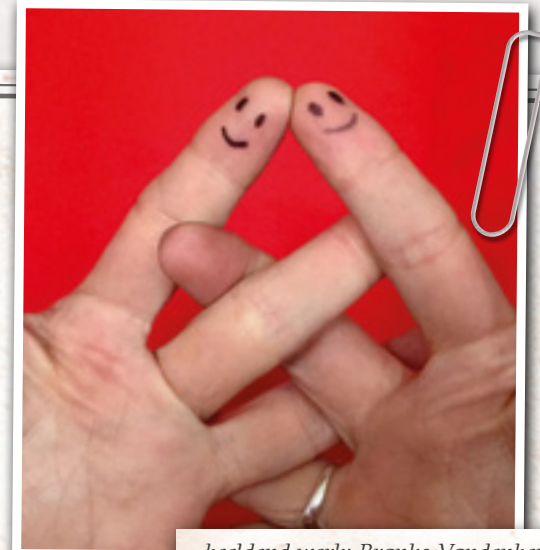
8 mei 2022, Breendonk. Manifestatie om de slachtoffers van het fascisme te herdenken

© Frank Mulleman

nagenieten. Het aroma der asperges in mijn afvalwater ruikt intens naar meer. Ondertussen zijn we aan het bekomen van Covid-19 en is er daar geen apenpokkenvirus om de hoek aan het kijken zeker?

Beste lezer, hou je vast ant gès.

Frank Mulleman

beeldend werk: Branko Vandenberghe

houdt me ogenschijnlijk vast. In eenzelfde adem behap ik het waarom. Het ongekende lief ik namelijk niet. Ik verstopt me liever voor verwikkeling.

Ernaast kijk ik te veel om én naar die ander. Wat heeft zij, wat durft hij, wat zeggen ze? Edoch, niet daar schijnt mijn eigen licht. Ik ben dat unieke wezen en ik krijg elke keer weer het alleenrecht om te leven naar wie ik zelf ben, naar wat me toekomt. Ik kan elke ongekende vrucht in dat vreemde jasje proeven, vanuit mijn eigen volle glorie, los van eenieder of eerder welke voortzetting. Het lijkt op durven vertrouwen.

Misschien laat ik beter los zodat datgene wat me toekomt, komen kan. Ik besef, want ik leef. Wil ik nog vasthouden, nu ik het weet?

Mijn huis staat er nog, De Gazet verschijnt weer, de maan priemt, straks neem ik vakantie. Ik ben er, en jij en hij. Het voelt als een uitnodiging. Edoch, als ik aan niets meer vasthoud, ben ik dan nog? Nog mens genoeg?

Linde Moreel

Help, ik val!

De stoel, de zetel en het bed

Vier boterhammen, een tas warme melk, een potje vleessalade, een potje aardbeienyoghurt, wat margarine in een voorverpakt minischaaltje, een pilletje in een plastic zakje met haar naam erop, een witte servet met logo, een vork, een lepel, een mes en een dessertlepel op een bruin dienblad wordt op tafel gezet. Ze herkent het. Etenstijd. Wieske hijst zich moeizaam van haar zetel naar haar stoel aan tafel. Saskia smeert haar boterhammen, verwijdert de korsten, opent de tas hete melk, trekt het zilvertje van de yoghurt en de margarine, scheurt het zakje met pilletje open, zegt voor de dertigste keer vandaag ‘Smakelijk’ met een net iets te luide stem en verlaat de kamer. Wieske proeft van de besmeerde boterham. Na een tweede poging valt alles uit haar handen en laat ze de kruimels voor wat het is. Ze neemt een slok te warme melk en *verschiet*. Dan maar grijpen naar het potje yoghurt. Na 2 hapjes wordt haar interesse gelokt door het kleine vlotje margarine. Ze bekijkt het nieuwsgierig, ruikt en likt er even aan. Ze herkent het niet. Intussen steekt ze nog wat kruimels brood in haar mond, de vleessalade bevalt haar wel. Nog even de margarine proberen maar ze vindt het niet lekker en dus laat ze het maar voor wat het is. Het pilletje komt in haar vizier. Ze slikt het door samen met een hap yoghurt. Het zoete van de aardbeien smaakt haar en dus moet de yoghurt er helemaal aan geloven. Dan maar weer wat brood. Dit gaat zo door tot alles op is. Zo heeft ze het geleerd, alles opeten, niets verloren laten gaan. Ze blijft dromerig zitten tot Saskia opnieuw binnenkomt. Met twijfel in haar ogen kijkt ze op: ‘Wat moet ik nu doen? Mag ik naar de zetel? Komt er mij iemand helpen om mijn slaapkleed aan te doen? Hoe geraak ik in bed?’ Ze zoekt naar houvast in haar onzekere wereld.

Wieske, wat lijkt je kwetsbaar in je zorgzaam afgebakend wereldje. Hoe is het daar? Hoe voelt het wanneer alle houvast uit je handen lijkt te glippen? Waar is de vrouw van weleer? De vrouw die haar leven vastberaden leefde, met vallen en opstaan, soms ups, soms downs. Die doorheen het leven leerde om zich op te trekken aan bakens die ze zelf installeerde. De vrouw die steeds bleef geloven in het vinden van een uitweg. Iemand die niet klaagde maar handelde. Een vrouw die ondanks en dankzij de tegenslagen leerde om aan te pakken, léerde om aan te pakken, want net als ieder ander mens werd ze ooit als een kwetsbaar, hulpeloos baby’tje geboren, houvast zoekend bij haar moeder, toen van vastberadenheid nog geen sprake was.

De veilige moeder

We schrijven 1929 wanneer Wieske wordt geboren als tweede in een gezin van kleine boeren. Haar ouders Leontine en Gustaaf trouwden laat maar krijgen toch nog vijf kinderen. Op de boerderij zijn er biggetjes, een Dobermann, een paar koetjes, een paard. Het zijn haar vrienden. Kippen scharrelen op het erf. Zoals dat op een boerderij hoort, helpt ze waar ze kan. Ze loopt school vlak in de buurt, speelt met de vrienden op straat en iedere zondag stapt ze samen met haar moeder en broers en zus naar de mis in een naburig dorp. De orde, de regelmaat, de rust, en vooral haar moeder bieden haar een veilige thuis.

In 1940 breekt de oorlog uit. Ze vindt het jammer dat ze haar plechtige communie niet in gewone omstandigheden kan doen. (Ze had graag een nieuw kleedje gehad.) Ze voelt de angst van moeder wanneer er bommen vallen of een vliegtuig crasht. Op zo’n momenten wordt ze snel naar de kelder geloodst, waar ze schuilen tot het gevaar geweken is. Moeder Leontine kan haar altijd op haar gemak stellen. Honger hebben ze niet, op de boerderij is altijd wel iets te eten, er worden aardappelen gekookt, een ei geroerd en er is altijd melk voorhanden. Tegen iedere soldaat gedragen ze zich vriendelijk. “Het zijn ook gewone mensen die liever zouden thuis zijn”, leert hun moeder hen.

Een breuk in die veiligheid ontstaat als haar vader ziek wordt en een jaar later sterft. Wieske is 14. Haar oudere broer runt zo goed en zo kwaad als het kan de boerderij. Zij blijft thuis van school en helpt waar ze kan. Moeder blijft de spilfiguur.

Niet trunten, doordoen!

Drie jaar later wordt ook Leontine ziek en sterft ze aan tuberculose. De vijf kinderen blijven stuurloos achter. Als oudste meisje voelt Wieske zich meteen verantwoordelijk en blijft ze niet bij de pakken zitten. “We zijn gezond en kunnen werken en we hebben elkaar”, spreekt ze zichzelf en de anderen moed in. Zo installeert ze een stevige houvast waarvan zij de motor en vaste pion wordt. Met hier en daar wat steun van de familie leert ze het huishouden runnen, het budget beheren, onderhandelen waar nodig, sparen om de huur te betalen, zorgen dat er eten op tafel komt, zelf de kleren te naaien. “Het helpt niet om te trunten, doordoen.” Zo trekt ze het ouderloze gezin weer stil aan op gang. Er wordt geld verdiend en het lukt om er samen weer bovenop te komen. Werken is de sleutel. Daarnaast wordt er ook wel eens plezier gemaakt met de nichten. Haar oom houdt intussen een oogje in het zeil, dat er geen ‘baldadigheden’ gebeuren en dat ze zich vroom gedragen.

Tot iedereen begint uit te vliegen en ook Wieske ruimte voelt om een nieuwe thuis te zoeken. Ze is intussen 32. Ze kijkt uit naar een man waarmee ze ‘een bestaan’ kan opbouwen. Haar oog valt op Gilbert. Een serieuze man en harde werker. Met haar als drijvende kracht starten ze een groentebedrijf op. Samen creëren ze een veilige buffer voor in tijden van nood want het is belangrijk dat niemand iets tekortkomt. Des te meer wanneer ze drie kinderen op de wereld zetten. Een gezin om voor te zorgen, het geeft haar een nieuw elan. Ze houdt van werken en bezig zijn. De drukte doet haar goed, biedt haar veiligheid, leidt haar af van mogelijke besognes. Bovendien is daar ieder jaar weer de zekerheid van de seizoenen, dat ze opnieuw kan beginnen met planten,

verzorgen en oogsten. Dat schenkt haar telkens weer vreugde. Na regen komt er altijd weer zonneschijn!

Als de kinderen het huis uit zijn wordt het even moeilijk om niet meer te moeten zorgen. Toch laat ze zich niet kennen. Ze gaat mee op daguitstappen, bouwt een vriendenkring waar ze nu en dan mee afsprekt, wekelijks volgt ze de tekenacademie, een nieuwe hobby. Zo zorgt ze ervoor dat het leven boeiend blijft. Maar met de jaren merkt ze dat het allemaal zo vlot niet meer gaat. En voor het te veel wordt beslist ze samen met Gilbert om wat kleiner te gaan wonen, op voorwaarde dat er een klein lapje grond bij is. Ze is bereid iets af te geven, maar er zijn grenzen! Groenten blijft ze kweken op beperkte schaal. Ze ontdekt het bestaan van paprika’s, broccoli, aubergines, venkel, kerstomaatjes. Bloembakken blijft ze vullen. Voor henzelf maar ook voor de kinderen natuurlijk. Onkruid blijft ze nog steeds de baas. Kunnen blijven werken is haar geluk en biedt haar de zekerheid dat het allemaal nog gaat, ze houdt het onder controle. Alles een beetje langzamer maar met dezelfde vastberadenheid. “Ook traag maar gestaag krijg je veel gedaan”, is haar spreuk.

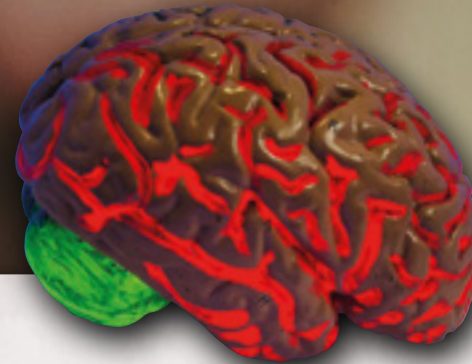
Tot het plots op is en niet meer lijkt te lukken en ze na wat omzwervingen in een Woon- en zorgcentrum belandt.

Dat weet ik nog!

Daar bezoek ik je nu geregeld. In het begin leek alles hetzelfde maar de vastberaden blik in je ogen is geleidelijk verdwenen. Meer en meer kwamen er vragen: Hoe kom ik hier? Zou ik nog kunnen autorijden? De weg naar Hulste, is dat via de Brugsebaan? En waar woonde ik nu weer? Voor de namen van je 6 favoriete nichten tel je op de vingers van je hand en loop je gezwind het rijtje af: Hilda, Roza, Laura, Paula, Sonja, Vera. Tot je aan zes bent. “Ah... Ik weet het nog!” lach je dan. Het Onzevader in het Engels, “Ik ken het nog!” Gedichtjes uit je kindertijd komen onverwachts vanuit een verborgen plek naar boven. Liedjes van vroeger zing je vrolijk mee. Je herkent het! “Ik heb drie kinderen: Dominique, Pieter en Caroline.” “Ik weet het nog!” “Hoeveel kleinkinderen was het nu weer?” Aarzelend, “Zijn het Lies en Jonas? Zie je wel, ik weet er toch nog iets van!”

Onze bezoeken zijn een vertrouwd ankerpunt. “Gelukkig zijn jullie daar nog!” Maar de tomatenplant die in het voorjaar op jouw vensterbank gezet wordt herken je niet meer. Je weet niet wat een courgette of paprika of een geranium is. In de gang verdwaal je. Je zoekt je weg, stelt een vraag, kijkt onzeker rond. Je kamer met jouw naam erop – ach, dat herken je! Is het nu avondmaal of middagmaal? Heb ik al gegeten? Mag ik mij al verzetten naar de zetel? Wanneer kom je terug? Je onthoudt het niet.

Je hoeft ook niet meer alles te weten, je dient niet meer te zorgen en te overleven. Meer en meer doen anderen dat voor jou. Je vertelt minder over je moeder, of over de tijd met je broers en zus samen. Je leeft meer in het nu en ontdekt iedere dag de dingen om je heen alsof ze totaal

nieuw zijn. Daarvan lijkt je te genieten of daar berust je in of aarzel je. En af en toe is daar die blijheid dat je nog iets herkent. “Ik weet het nog!” En dan zie ik iets van de fierheid en vastberadenheid van vroeger in jouw ogen.

Rust

Soms doet het mij denken aan een pasgeboren baby die de wereld weerloos binnenkomt, maar dan omgekeerd. Zo’n baby grijpt naar de wereld, laat zich schreeuwend horen, zoekt naar de borst. Naar een houvast om te leven. Zoals jij ook ooit deed. Nu laat je geleidelijk weer los. De uiterlijke wereld wordt minder belangrijk. Nieuwsgierig vraag ik me af wat er zich binnenin jou afspeelt. Zou je daar een houvast hebben? Zou je daar nog krampachtig naar op zoek zijn?

Je lijkt te aanvaarden dat de dingen zijn zoals ze zijn. Je geniet van wat op je af komt. Als je pijn hebt dan voel je het aan als vervelend, is die pijn even weg dan maak je je ook geen zorgen. Kom ik op bezoek, dan ben je blij en dankbaar. Geeft er iemand aandacht aan jou, dan geniet je ervan. Wordt een medebewoner kwaad op jou, dan voelt het even ongemakkelijk maar je bent het zo weer vergeten. Je stelt je geen vragen, je leeft in ieder nieuw moment. Je bent kwetsbaar geworden, toegankelijker, speelser, zachter. En ook dat laat je toe. Je gaat niet in verzet, je geniet van wat er is. Misschien heb je eindelijk rust gevonden.

Vrije val

Vallen lijkt altijd iets akeligs. Vertrouwde zekerheden die vervagen. Maar dit vallen lijkt iets nieuws te brengen. En niet alleen voor jou. Soms krijg ik het gevoel alsof we beiden aan het vallen zijn. Alle twee worden we weerlozer, zachter, speelser, kwetsbaarder. Ik zie je net als ik genieten van ons samen zijn. Van ons samen lachen, van het zingen, van het plagen of spelen, van het elkaar aanraken, van de verhalen die ik je vertel, van de gedichtjes die jij mij voorleest. En ik vind het fijn om je zo, samen in vrije val, te leren kennen in ieder nieuw moment.

Houvast of niet... het maakt allemaal niet meer zoveel uit. Dat is wat het leven mijn moeder en mij nu biedt.

Dominique Vergote

Houvast

Je werd gevonden, kat, dood op straat, en zo kwam ook ik dat te weten. Daarna vond ik je dus ook, dood op straat. Je was naar de kant van het belendend trottoir weggesleept. Wachtend om dan verder te worden opgehaald en weggebracht. Maar je was dood!

Jij mooie kat, zou nooit meer in mijn huis op bezoek komen, zou nooit meer, net op het moment dat ik mijn rolluik 's morgens optrek, vanuit het hoekje van de dakgoot naar het plat dak ingedraaid komen, zodat ik je zou opmerken, en dat wist je... Je zou nooit meer van de trapladder afkomen die ik speciaal voor jou had voorzien, zodat je van dat dak mijn koertje kon bereiken, om dan via het kattenluikje in de achterdeur bij uw bakjes met eten en drinken te geraken. Je zou nooit meer je typerende goeiedaag komen zeggen in uw kattentaal tegen mij.

Ik had je nochtans willen bijhouden, vasthouden, vast, houden, maar je was wat wild en dat vasthouden lukte niet zo goed. Je was een geval van gedumpte en verlaten zijn, en werd ook veel te vroeg bij de moeder weggenomen. Krabben en bijten was dan algaauw je antwoord, nog voor ik het wist dikwijls. In de winter bleef je binnen, schuilend voor de donkerte en kou vond je wel ergens je plaats. Maar eens de kattenmaand was begonnen bleef je algaauw langer weg van huis en de laatste week zag ik je zelfs nog amper. Binnen en dan direct terug buiten, je zei me zelfs niets meer in je katten taal. Je leek gejaagd naar iets anders. De houvast van een 'binnenkat' had je je niet eigen kunnen maken en ik ook niet.

Ik wist dat 'buiten' voor je een groot gevaar inhield. De veel te drukke straat die jij soms op je dooie gemakje overstak... Ik wist het, maar kon je niet vasthouden. Ik kon al die pat-sers met hun veel te snelle, luide auto's niet blijven tegenhouden voor je en een buurtstraatkat heeft voor hen ook niet het min-ste levensrecht, zelfs al is ze nog zo mooi.

Fenomenaal

Als je op bezoek kwam, wilde je me zeggen, “houvast, ik denk aan u en tussen mijn vele andere dagelijkse kattenbezigheden door, kom ik je heus ook wel altijd even goiedag zeggen, en in de winter dan wentel ik me ook graag heel gezellig in je schoot en breng je dan wat welkome warmte.” Ik wou je zeggen, altijd weer: kat, hou vast aan je leven, je kunt zo mooi zijn. Kat, vang een muis en hou ze vast. Kat, vang een rat en hou ze ook vast. Ik zag je dat zelfs eens demonstreren voor mijn ogen, met een snelheid, behendigheid en coördinatievermogen die mij verstomd achterliet. Fenomenaal hoe jij dat voor elkaar kreeg. Je leek daarvoor wel over heel speciale oortjes te beschikken, heel raadselachtig en mysterieus. Zelfs een hoek om en zeven meter verder kreeg de muis in nog geen tel ook maar één enkele kans.

Op eenzelfde manier moet ook jij aan je einde zijn geraakt. De baas zijn op straat was te hoog gegrepen voor jou. De kattenwereld is zo verschillend van de mensenwereld en je snapte er niets van, omgekeerd ook niet, of toch niet écht, de houvast had ontbroken. En ik kon jou niet vasthouden, zelfs al had ik dat nog zo gewild. En opsluiten had ik ook laten varen. Ik kon jou niet vasthouden.

Ik hoop dat je nu gelukkig bent in je kattenhemel, maar soms hou ik je nog vast, dan blijft het moeilijk. Ik faalde, denk ik dan. Ik kon je niet vasthouden. De mensenwereld faalt, zonder faalangst zelfs en er is geen houvast. Jammer dat je er nu niet meer bent, kat, dit had jij nochtans echt niet verdiend. Je werd onschuldig verongelukt door de mensenwereld omdat je een kat was. Een kat past niet in het plaatje noch in de wereld van patsters. Patsters kennen geen houvast en in al hun domheid snappen ze zelfs dat nog niet. Houvast is iets heel moeilijks. Je moet er (heel veel) geduld voor hebben. En laat dat nu net hun minste kwaliteit zijn! De houvast wordt door hen dan ook steeds weer in snelheid genomen, en houvast vereist alles, behalve snelheid.

Houvast, kat, en blijf thuis, anders verongeluk je op straat.
... mens, aan je tafel, stoel, kast en bed en vooral: je hoofd!
Houvast.
Houvast, hond aan je baas, en luister goed, anders gebeuren er ook ongelukken.
... baas aan je hond en zorg dat hij het begrepen heeft, leer het hem klaar en duidelijk!
Houvast, kind aan je moeder, je bent elkaars belangrijkste bezit in dit leven.
... aan je vader, hij meent het goed en werkt veel voor je...
... aan jezelf, maar wees lief voor de anderen.

Houvast aan je kalmte, hou je hoofd koel.
... aan je lach en lach, zelfs al voelen je ogen zwaar.
Houvast, maar niet aan uw angsten, ze blokkeren je enkel.
... aan je sterktes en kwaliteiten en laat ze zien.
... aan je goede momenten en reserveer ze.
... aan je liefde, niet aan je kwellingen.
Houvast en laat niet meer los, ... laat niet los!

Houvast, maar niet aan verkeerde oordelen, veroordeel niet,
je kan verkeerd zijn.
... maar niet aan gemenigheid en brutaliteiten.
Houvast, aan klasse en finesse in doen en laten, spraak en
stilte, zien en blind zijn, horen en doof zijn, houvast aan smaak
en reuk...
Houvast en bijt op je lip en zeg niks.
... zoek en kijk omhoog, daar kan je het vinden.
Houvast, en doe je das om.
... spreek met twee woorden.
... en zeg: U, U, U, U, U, U, U, U, ...

Houvast, kijk naar links en dan naar rechts,
steek nu de straat over.
... grijp je kansen... zit stil... beweeg... stop... kijk omlaag... doe
de veter van je schoenen dicht.
... start... stop... lig en sta op... spreek en zwijg... luister goed...
het is goed geweest als het goed geweest zal zijn!

Johnny Verkest

Ik kende Christina. Haar familienaam is Landshammer. Ze is een professionele sopraan zangeres. Ik had haar de avond van zaterdag 11 maart 1994 horen zingen met de Vlaamse Kamerkoor en Engel Gabriel en vooral die van Joly in de uitvoering van Haydn's *Die Schöpfung* in het Brugs concertgebouw horen (en zien!) vertolken. Ook toen droeg ze datzelfde prachtig kleed. Het was de eerste keer dat ze met een strakke draad aan het zingen kwam. Het was de eerste keer dat ze met een strakke draad aan het zingen kwam. Het was de eerste keer dat ze met een strakke draad aan het zingen kwam.

ik wil alleen zijn

maar verlang

ons ook, toen Christina Landman met haar collega's onder het terechtkomen op het podium afsteekten en af wandelden. Het was tot hoog in de middag en we hadden zagen we bij elkaar het afsluiten van de wedstrijd. Het was de meest succesvolle rugbyspeelers van de maand en de beste van de maand. Landman was de beste van de maand.

beeldend werk: José Vandenbroucke

REF.:2213.100
LOT N°:

A utiliser de préférence avant le :
To be used before :
Mindestens haltbar bis :
Da utilizzarsi preferibilmente
entro fine :

DiVerzen 2022

Dit voorjaar schreef een diverse groep van Zorgelozen en FMDO'ers voor de tweede keer onder de deskundige begeleiding van Kortrijks voormalig Letterzetter Bart Jaques aan poëzie en verhalen rond het thema 'thuiskomen'. We presenteerden ons werk in Kortrijk bij de Unie en op Memento Woordfestival en trekken er later nog mee naar 't Leeshuus in Oostende. Anja Brugghe was erbij en blikt terug.

Thuiskomen

En zo gebeurde het, een tweede keer DiVerzen. Deze keer was het thema 'thuiskomen'. Bart stelde voor om ons te laten thuiskomen in taal. Voor mij was het al snel duidelijk dat mijn taal niet die van het woord is, maar van de kunst. Naast schrijven, schilder ik en maak ik beelden in keramiek. Dus mijn atelier werd de plaats waar ik thuiskom. 'Thuiskomen' is een heel breed thema als je wat tijd nam om het iets dieper te bekijken. Er werden prachtige stukken geschreven en voorgedragen, elk vanuit zijn eigen leefwereld, zijn eigen ervaring. Zo bracht Jérôme, afkomstig uit het Leuvense, zijn tekst met een typisch accent en een uitdagende ondertoon. Voor sommigen voerde het hen terug naar hun jeugd, naar de momenten waarop ze thuiskwamen bij hun moeder, die er nu niet meer is. Veronica die opgroeide in verschillende talen, in verschillende landen, had twee teksten waaronder een verhaal van aankomen in een nieuwe omgeving. Een verhaal gebracht in verschillende talen, vloeiend in elkaar overlopend. Anderen kwamen thuis bij een vriend, een veilige haven. Of vroegen zich af waar en hoe ze nog konden en mochten thuiskomen.

We brachten onze teksten tijdens Memento in Kortrijk in een leuke, gezellige, knusse omgeving. Jammer van de beperkte opkomst, zat de prijs of de programmatie daar voor iets tussen? Maar goed, wij brachten onze teksten alsof het voor een volle zaal was. Bij een voordracht is het meestal goed je tekst van buiten te kennen. Evident was dit niet voor een groep mensen die slechts sporadisch schrijven en al zeker niet gewend zijn om te performen. Bij sommigen was dit een tweede natuur, voor anderen lag het iets moeilijker. Slechts enkele hadden het al vaker gedaan.

Voor mij was het de tweede keer dat ik op het podium mijn tekst bracht. Ik leerde mijn tekst vanbuiten, allé dat probeerde ik toch. De eerste drie delen gingen vlot, ik wandelde gewoon door mijn atelier en beschreef. De laatste twee delen gingen iets moeilijker en zoals verschillende greep ook ik terug naar een spiekbriefje. Daar ik op het podium

aan het schilderen was terwijl de anderen hun tekst brachten, dacht ik dat het niet ging opvallen als ik de laatste twee delen van mijn tekst aan mijn palet vasthechtte. Helaas was dat niet zo, het werd opgemerkt. Ook het spieken verliep niet zo vlot, te veel tekst om de verloren draad terug te vinden. Volgende keer subtieler! Hopelijk zal het dan niet nodig zijn. Ik was wel blij gebruik te kunnen maken van een headset. Zo kon ik me vrij bewegen en gelijktijdig mijn tekst brengen, zonder mijn aandacht te moeten vestigen op de microfoon. Na de voorstelling hadden we ons nog even samen buiten op het terras geplaatst. Dit was opnieuw een geslaagd gebeuren. Het bracht ons dicht bij elkaar, alsook dicht bij de cultuur van de ander.

Uit de pen

Schrijven werd een passie, een passie naast mijn andere kunstvormen. Het is boeiend om je in verschillende vormen te kunnen uitdrukken. Zo breng je een verhaal telkens op een andere manier. Deze schrijfpassie deel ik met een aantal vrienden die ik leerde kennen tijdens de eerste editie van DiVerzen. We startten een groepje dat één keer per maand samenkomt om te schrijven. Ondertussen vervoegden ons enkele andere schrijflustigen. Zo vormen we een gepassioneerd leuk clubje onder de naam 'Uit de pen'. We dagen elkaar uit om met woorden te spelen, nieuwe woorden te maken. Aan de hand van teksten, woorden, beelden, zintuigen, creëren we onze eigen teksten. Naar aanleiding van een tentoonstelling van mij in Roeselare hadden we een presentatie in elkaar gestoken. Het was niet de bedoeling de teksten van buiten te leren, maar ze gewoon te delen met anderen op een losse, leuke manier in het café van de Unie. Onze voordracht verliep naar wens, ondanks de zenuwen van enkelen die dit voor de eerste keer deden. Elk bracht een vijftal teksten. We verspreidden ons over de ruimte en stonden telkens op een andere locatie. De reacties waren lovend, wat ons extra motiveerde om ermee door te gaan. Het leuke is, zowel in ons schrijfclubje als bij Diverzen, dat elk zijn eigen schrijfstijl heeft, poëzie met een doordenker, korte teksten, verhalende teksten, een leuke frisse variatie die het voor de luisteraar boeiend houdt.

Aangenaam weerzien

Op drie juni mochten we onze teksten van DiVerzen opnieuw brengen, deze keer in de theaterzaal van de Unie. We werden verwacht zo'n twee uur voor de start. Het was een aangenaam weerzien met de deelnemers. Zowat iedereen tekende opnieuw present. Na de stemtest werden we getrakteerd op een heerlijke maaltijd, een koude schotel met verschillende groenten en verrassende groente-spaghetti. De zaal was voor de gelegenheid heel knus ingericht. Met zwarte doeken was er een intieme ruimte gecreëerd. De tribune zat verscholen achter de doeken.

In de plaats stonden voor het podium tafeltjes met stoelen. Het geheel stond zo opgesteld dat iedereen een goed zicht had op het podium. De teksten werden nog eens vlug doorgenomen en de stemmen opgewarmd. Het publiek arriveerde en de zenuwen namen lichtjes toe. Ik had tijd gehad tijdens mijn tentoonstelling de weekends voor het optreden, om mijn tekst nog wat in te oefenen. Zo lukte het me om die volledig van buiten op te zeggen. Hopelijk klonk het natuurlijk en zorgde het ervoor dat ik dit kon overbrengen alsof ik, wat ik doe, aan een vriend of vriendin vertelde. Bart kon er deze keer helaas niet bij zijn, hij was papa geworden. Zijn plaats was nu bij zijn gezin. In gedachten stond hij bij ons. Joon nam het van hem over en verwelkomde de mensen. De voorstelling verliep voortreffelijk. Althans die indruk had ik, ondanks het feit dat ik het niet voor honderd procent beleefde, omdat ik op het podium stond om te schilderen, iets waar ik helemaal in kon opgaan waardoor ik me dus niet meer bewust was van mijn omgeving. Gelukkig kwam Gulieta even naar mijn werk kijken, zodat ik wist dat het bijna mijn beurt was. De bezoekers bleven na de voorstelling nog wat gezellig nakeuvelen. Ik kijk al uit naar ons volgende optreden te Oostende.

In het water

Alle afspraken waren doorgegeven. We zouden samen de trein nemen richting Oostende. Ik zou in Roeselare opspringen. Alles stond klaar. Echter, de dag ervoor kregen we de melding dat het evenement waar we zouden optreden werd afgelast. De weergoden hadden er zo over beslist. De plannen vielen in het water. Maar uitstel is geen afstel. Dus wordt vervolg...

Anja Brugghe

HOUVAST

Ik opende uw handen
En voelde uw handen
Mijn houvast

Ik opende uw ogen
En voelde uw ogen
Mijn houvast

Ik zag het vasthouden van het leven
De liefde en verwondering
Als houvast in ons leven

Suzanne Deryckere

beeldend werk: Suzanne Deryckere

DE ZORGELOZEN WENSEN JE EEN FIJNE ZOMER!

beeldend werk: Branko Vandenberghe

ga ook eens naar onze website
WWW.UNIEDERZORGELOZEN.BE

DE GAZET

DE WERELD DOOR ZORGELOZE OGEN

De Gazet is een project van de Unie der Zorgelozen en verschijnt tweemaal per jaar. Ze geeft een ruime inkijk in de werking van de Unie en is een belangrijk platform voor de Zorgelozen. Ook vele andere stemmen uit het brede maatschappelijke en artistieke veld komen aan bod. Voor u is het de ideale manier om ons werk – beter – te leren kennen, voor ons om u erbij te betrekken.

Uniewetjes en dito nieuwtjes vind je
ook op onze **facebookpagina**

werkten mee aan deze Gazet Fahimeh Abdollahi, Belachew Bila, Joon Bilcke, Heroen Bollaert, Anja Brugghe, Linda Dedeurwaerder, Marijke Dejaeghere, Suzanne Deryckere, Jérôme Duchateau, Benoit Goethals, Miep Lambrecht, Linde Moreel, Frank Mulleman, Bernard Noffels, Triene Nottebaere, Geert Opsomer, Daniela Santoni, Veronica Schmalz, Geert Six, Stefanie Tanghe, Branko Vandenberghe, José Vandenbroucke, Dominique Vergote en Johnny Verkest eindredactie Joon Bilcke vormgeving Bruno Tytgat

WILT U OP DE HOOGT BLIJVEN VAN ONZE ACTIVITEITEN EN PROJECTEN? MAIL, BEL, SCHRIJF OF KOM GEWOON EVEN LANGS: UNIE DER ZORGELOZEN, PLUIMSTRAAT 7, 8500 KORTRIJK - 056/220 400 - INFO@UNIEDERZORGELOZEN.BE

met steun van de Vlaamse Gemeenschap, de provincie West-Vlaanderen, OCMW Kortrijk en de stad Kortrijk

der **Unie**
Zorgelozen
VERBREEK VERZAMEL VERTEL